

ספרי' – אוצר החסידים – ליובאוויטש

קובץ
שלשלת האור

שער
שלישי

היכל
תשיעי

דבר מלכות

ויקרא - בי ניסן

הכרות "יחי המלך" ממהרת "הקיצו ורגנו" מלכא משיחא
שלישה ס"ת - "חזקה" בעניני תורה ומצוות
קונטרס ע"ד "בית רבינו שבבבל"

שיחות קודש

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל שליט"א

שניאורסאהן

מליובאוויטש

יוצא לאור על ידי מערכת

"אוצר החסידים"

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שמונים ושש לבריאה

שבעים ושש שנה לנשיאות כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א

מוקדש להתגלותו המיידית לעיני בשר של
כ"ק אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח שליט"א
למטה מעשרה טפחים ומתוך חיים נצחיים
ויגאלנו ויוליכנו קוממיות לארצנו ומיד ממש

*

לזכות

התגלותו של הרבי מלך המשיח

*

נתרם ע"י

הרוצה בעילום שמו

לאריכות ימים ושנים טובות עד ביאת גואל צדק
ומתוך בריאות הנכונה ולשנת ברכה והצלחה בגו"ר

*

הי שותף בהפצת "דבר מלכות"

להשיג השיחות, להקדשות ולפרטים נוספים טל.: (718) 753-6844

הוכן לדפוס ע"י

יוסף יצחק הלוי בן אסתר שיינדל

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד

כתובתנו באינטרנט: <http://www.torah4blind.org>

משיחת יום א' פ' צו, ב' ניסן ה'תשמ"ח

א. בהמשך להמדובר לאחרונה אודות הענין ד', והחי יתן אל לבו"י – מובן, שכל תאריך שאירע בו ענין מיוחד בחיי האדם, כשחזור ונשנה מידי שנה בשנה, צריך להביא לידי הוספה בענין החיים, כמדובר לעילי' בנוגע ליום הולדת, ועד"ז מובן גם בנוגע ליום נישואין³, וכיו"ב.

ואם הדברים אמורים בנוגע לחייו הפרטיים דכאו"א מישראל – בנוגע לנשיאי ישראל (הנשיא הוא הכל"י) על אחת כמה וכמה שמאורעות מיוחדים בחייהם מביאים הוספה בענין החיים (והחי יתן אל לבו"י), הן בנוגע להנשיאים עצמם (שיתוסף אצלם שלימות נעלית יותר לגבי השלימות שלפנ"ם⁴), והן בנוגע לפעולת השפעתם בכל ישראל, צאן מרעיתם.

ועד"ז בנדוד"ר – ב' ניסן – יום ההסתלקות הילולא דכ"ק אדמו"ר מהורש"ב⁵, ויום התחלת הנשיאות דכ"ק

(1) לשון הכתוב – קהלת ז, ב.

(2) כ"ה אדר וש"פ ויקרא ר"ח ניסן ש.ו. (סה"ש תשמ"ח ח"א ע' 332 ואילך; 343 ואילך).

(3) להעיר מהשקו"ט הידועה אם נישואין הו"ע חד-פעמי שהוא פעולה נמשכת, או שבכל יום הוה קנין חדש (ראה מפענח צפונות ע' קלה. וש"ג).

(4) פרש"י חוקת כא, כא.

(5) שהרי כאו"א מישראל הוא בתוקת כשרות (רמב"ם הל' קידוה"ח (שיעור דימים הסמוכים) פ"ב ה"ב. ועוד), ועאכ"כ – נשיאי ישראל, שכל עניניהם בשלימות כו'.

(6) להעיר, שביום ההילולא מתעלים, כל מעשיו ותורתו ועבודתו אשר עבד כל ימי חייו (אגה"ק סי' ז"ך וכו'). סידור עם דא"ח שער הל"ג בעומר. ובכ"ז, ונמצא, שיום זה כולל כל (ששים) שנות חייו דכ"ק אדנ"ע (תרכ"א – פרי"ת).

(7) כמארו"ל על הפסוק (קהלת א, ה) „וזה השמש ובא השמש“, „עד שלא תשקע שמשו של צדיק זה הוא מזריח שמשו של צדיק אחר“ (קה"ר עה"פ. יומא לח, ב).

מו"ח אדמו"ר⁶ נשיא דורנו, אשר, יום זה (ב' ניסן) הוא יום מיוחד בחיי הנשיא, ויום מיוחד בענין הנשיאות – התחלת הנשיאות של נשיא דורנו, הכוללת את כל המשך הנשיאות עד ביאת גואל צדק.

ועפ"ז מובן, שבבוא יום ב' ניסן בכל שנה ושנה, ניתוסף עליו גדול יותר⁷ בענין הנשיאות.

ב. ויש להוסיף ולבאר הקשר והשייכות להענין ד', והחי יתן אל לבו"י – הוספה בענין החיים:

אודות נשיא ומלך – פוסק הרמב"ם⁸ שהוא „לב כל קהל ישראל“⁹. והרי ענינו של הלב הוא – שבו משכן „הדם הוא הנפש“¹⁰ המחייב את כל הגוף.

ובפרטיות יותר:

(8) בנו יחידו: בנו – שירש המלכות והנשיאות (ראה רמב"ם הל' מלכים פ"א ה"ז), ואינו צריך משיחה (שם ה"ב), ויחידו – שאין מקום למחלוקת כו' (שם), ונעשה מלך ונשיא תיכף ומיד.

(9) נוסף לכך שלהיותו ממלא מקום של הנשיאים שלפניו, ה"ז כולל גם כל משך הנשיאות דקודמו.

(10) כציווי הוראת חז"ל „מעלין בקודש“ (ברכות כה, א. וש"ג). ולהעיר מהמבואר באגה"ק (סי"ד) בנוגע לראש השנה*, ש„בכל שנה ושנה יורד ומאיר . . . אור חדש עליון יותר שלא הי' מאיר עדיין מימי עולם אור עליון כה“.

(11) הל' מלכים פ"ג ה"ו.

(12) נוסף לכך שהוא „ראש“ (ש"א טו, יז. ועוד), „ראש הדור“ (תנחומא חוקת כג. במדבר"ר פ"ט, כח). וראה תניא פ"ב: ראשי אלפי ישראל שנשמותיהם הם בבחי' ראש ומוח כו' ראשי בני ישראל שבדורם.

(13) ראה יב, כג.

(* ראש בזמן, ודוגמתו בנפש – נשיא ישראל, הראש דבני" (ככהנה"ה 12).

להביא את 770 הביתה!

כל מי שהיה ב-770 אי פעם, זוכר בודאי את שלל

הקובצים והעלונים המחולקים בכל ליל שבת קודש

כעת ניתן להשיג את חלקם ברשת האינטרנט, אצלך בבית!

קבצים גרפיים וקבצי טקסט:

דבר מלכות: שיחות כ"ק אד"ש מה"מ מהשנים תנש"א-תשנ"ב.

יחי המלך: קונטרס שבועי, הכולל שיחות-קודש בעניני גאולה ומשיח.

המעשה הוא העיקר: לקט הוראות למעשה בפועל משיחות כ"ק אד"ש מה"מ (החל משנת תשמ"ח).

שיחת הגאולה: גיליון שבועי של ימות המשיח, בהוצאת "האגודה למען הגאולה האמיתית והשלימה".

מעייני חיי: גיליון שבועי לילדים, בהוצאת "מכון לוי יצחק" בכפר חב"ד ב'.

האמונה הטהורה: גיליון שבועי בעניני אחרית הימים.

קבצים גרפיים בלבד:

לקוטי שיחות: שיחה מוגהת של כ"ק אד"ש מה"מ היו"ל לקראת כל שבת ב-770,

על-ידי "ועד להפצת שיחות".

חדש לקוטי שיחות (מתורגם): שיחה מוגהת של כ"ק אד"ש מה"מ הנדפס בספרי

לקוטי שיחות, בהוצאת "מכון לוי יצחק" בכפר חב"ד ב'.

להקהיל קהילות: גיליון שבועי מתורתו של משיח בעניני הקהלות קהילות בשבת,

בהוצאת צא"ח העולמית, ניו-יורק.

קבצי טקסט בלבד:

פנימיות: ירחון לבני הישיבות, בהוצאת מרכז את"ה בארץ הקודש.

ליקוט ניגונים: שתי חוברות על הניגונים שניגן וביאר כ"ק אד"ש מה"מ, בהוצאת קה"ת (תשנ"ב).

דרך הישרה: (אידיש) קונטרס מיוחד לילדים, הכולל שיחות-קודש בעניני גאולה ומשיח.

לעבן מיט דער צייט: (אידיש) קטעים לפרשת השבוע מתוך הספר, בהוצאת ישיבת

"אהלי תורה", ניו-יורק.

דבר תורה: (אידיש) דף שבועי לילדים, היו"ל על-ידי מוסד חינוך "אהלי תורה", ניו-יורק.

כמו-כן ניתן להוריד באתר את "קונטרס בית רבינו שבבבל"

ושיחת ש"פ שופטים התנש"א

מדור מיוחד לספרים וחברות באנגלית בעניני גאולה ומשיח!

האתר מנוהל ע"י הרה"ת ר' יוסף-יצחק הלוי שגלוב

וכתובתו: <http://www.moshiach.net/blind>

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד!

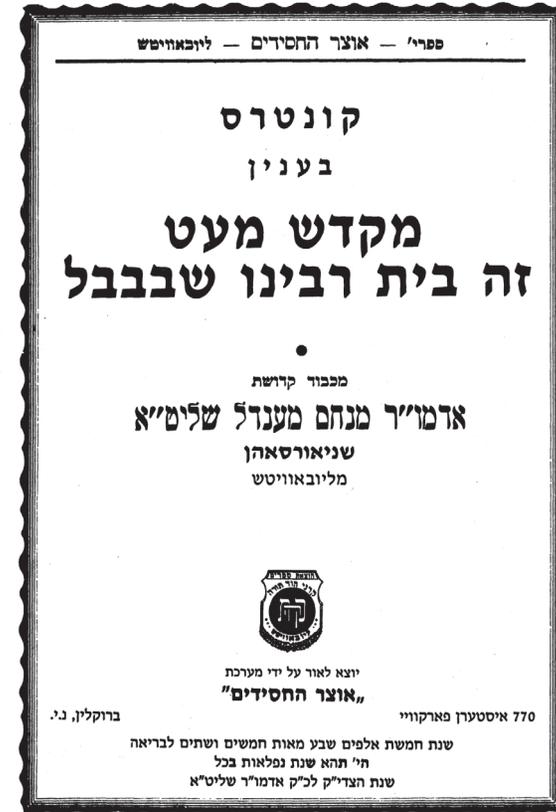
פתח דבר

- להוצאה הראשונה -

בקשר עם הגדלת והרחבת בית הכנסת ובית המדרש המרכזי דליובאוויטש שבליובאוויטש ("770") - הננו מוציאים לאור קונטרס בענין "מקדש מעט זה בית רבינו שבבבל", משיחות כ"ק אדמו"ר שליט"א (בהודמנויות שונות, ומהם: ש"פ נח תשמ"ז. ש"פ פינחס וכ"ח סיון תנש"א. ועוד).

מערכת "אוצר החסידים"

כ"ף מ"ח ה'תשנ"ב (הי' תהא שנת נפלאות בכל) שנת הצדיק לכ"ק אדמו"ר שליט"א, ברקולין, נ"י.

צילום ה"שער" של הוצאה הראשונה של הקונטרס (מוקטן מגודל המקורי)

משיחת יום א' פ' צו, ב' ניסן ה'תשמ"ח

חיות - קשורה עם תנועה²¹. וענין התנועה הוא בלב דוקא, שנמצא תמיד בתנועה של רצוא ושוב, "דפיקו דלבא"²², והדם שבו - בתנועה תמידית, סיבוב והילוך בכל אברי הגוף (כמבואר באגה"ק¹⁹), משא"כ הכבד והמוח שאינם בתנועה.

ועד"ו בנשיא ומלך, "לב כל קהל ישראל" - "אשר יוציאם ואשר יביאם"²³, שעל ידו נעשה (גם²⁴) המשכת חיות לבני".

ובבוא יום התחלת הנשיאות (ב' ניסן) מידי שנה בשנה, ניתוסף עוד יותר בענין ה"לב", היינו, הוספה בענין החיים - "והחיי יתן אל לבו", ועד שנמשך מבחינת "מחיי חיים יתן לך חיים"²⁵, עד לחיים גשמיים כפשוטם.

ג. האמור לעיל (הוספה בענין החיים), מודגש ביותר בכ' ניסן דשנה זו - ס"ח שנה (פר"ת - תשמ"ח) לנשיאות כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו, ס"ח בגימטריא²⁶, "חיים".

ויש להוסיף, ע"פ סגנון ולימוד אדמו"ר ע"ד הרמז - שמספר ס"ח העולה מצירוף האותיות ד, "חיים" (ב' יו"דין ומ"ח)²⁷ מכוון לחילוקי התקופות במשך ס"ח שנות הנשיאות דנשיא דורנו:

(21) כידוע ש"תנועה" היא סימן על ה"חיות" - כל חי מתנועע.

(22) ראה לקו"ת שה"ש שם. ועוד.

(23) פינחס כז, יו.

(24) נוסף על פעולת הראש ומוח - מורה-דרך ומנהיג לכל ישראל, "אשר יוציאם ואשר יביאם" (וראה רמב"ם הל' מלכים ספ"ד).

(25) יומא עא, א.

(26) ולהעיר, שענין הגימטריא - מספר, שייך לכל, אפילו לפשוט שבפשוטים וקטן שבקטנים.

(27) להעיר מביאורי הענין דלולב (בגימט' חיים) מנענעו ש"גגע לחוה שלו ממש" (סידור אדה"ו קודם הלל). ולהעיר מביאורי אדמו"ר בענין (רבי), "חייא ו, חיים" (ע"פ הנסמן בס' המפתחות).

"מלך" - ר"ת מוח לב כבד¹⁴, "תלת שליטין אינון - מוח לבא וכבדא"¹⁵. והחילוק שביניהם¹⁶:

המוח - הוא הראש דחיות הגוף, כי, "עיקר משכנה והשראתה (של הנשמה) היא במוחו (של אדם) ומהמוח מתפשטת לכל האברים, וכל אבר מקבל ממנה חיות וכה הראוי לו לפי מזגו ותכונתו"¹⁷, ולכן, המוח מושל ושולט על אברי הגוף להנהיגם כרצונו.

הכבד - כולו דם (קרוש)¹⁸.

ואילו הלב - הוא חיות הגוף עצמו, להיותו מקום משכן "הדם הוא הנפש", ועל ידו נעשה "התפשטות והילוך החיות". המלובשת בדם הנפש היוצא מהלב אל כל האברים, וסובב סובב הולך הרוח חיים והדם תוך תוך כל האברים והגידים המובלעים בהם וחוזר אל הלב כו"י" (כפי שמבאר רבינו הזקן באגה"ק¹⁹).

ונמצא, שעיקר ענין החיות דכל אברי הגוף קשור עם הלב, כי, הדם ("הוא הנפש") שבלב (לא רק גילוי והמשכה ממנו) מתפשט בכל אברי הגוף ממש²⁰.

זאת ועוד:

(14) מגן אבות להרשב"ץ פ"ה מ"ט. ערכי הכינויים (לבעל סה"ד) בערכו. ניצוצי אורות וניצוצי זהר לוח"ב קנג, א.

(15) זח"ב שם.

(16) ראה גם לקו"ת שה"ש לג, ד. ובכ"מ.

(17) תניא פנ"א.

(18) פרש"י ד"ה הכבד - חולין קט, ב.

(19) סימן לא.

(20) ולכן, המשכת החיות מהמוח לכל האברים היא גם באופן של התחלקות, ש"כל אבר מקבל ממנה חיות וכה הראוי לו לפי מזגו ותכונתו", משא"כ המשכת החיות מהלב היא לכל האברים בשוה, שכולם מקבלים את הדם שבלב, עצם החיות (וראה גם סה"ש תשמ"ח ח"א ע' 222 ואילך. וש"נ).

כנסיות ובתי מדרשות שבכל העולם שיקבעו בארץ ישראל ובירושלים, מחובר למקדש, וביחד עם כל בני שבכל קצויהי תבל, כמ"ש²⁶, והביאותים אל הר קדשי ושמחתים בבית תפלתו. כי ביתי בית תפלה יקרא לכל העמים¹¹², נכון יהי הר בית ה' בראש ההרים ונשא מגבעות ונהרו אליו כל הגוים¹¹² והלכו עמים רבים¹¹² ואמרו לכו ונעלה אל הר ה' אל בית אלקי יעקב ויורנו מדרכיו ונלכה באורחותיו כי מציון תצא תורה ודבר ה' מירושלים¹¹³, תורה חדשה מאתי תצא¹¹⁴, תיכף ומיד ממש.

(משיחות ש"פ נח תשמ"ז;

ש"פ פינחס וכ"ח סיון תנש"א. ועוד)

(112) ומעין זה גם בסוף זמן הגלות - ש, בית רבינו שבבבל, יקרא (גם) לכל העמים, ע"י ההשתדלות בהפצת הלימוד והקיום דמצוות שנצטוו בני נח, כפס"ד הרמב"ם בהל' מלכים ספ"ח.
(113) ישע"י ב, ב.ג.
(114) שם נא, ד. ויק"ר פי"ג, ג.

היית לנו בדור ודור, שקאי (גם) על בתי כנסיות ובתי מדרשות¹⁰⁸, וסיומו וחותמו, ויהי נועם ה' אלקינו עלינו גו' ומעשה ידינו כוננהו, שקאי על השראת השכינה במשכן (ומקדש)¹⁰⁹.

ויה"ר שיעוד לפני הגדלת והרחבת בית רבינו שבבבל, יתגלה וירד מן השמים מקדש העתיד, מקדש אדני-כוננו ידיך¹¹⁰, בית המקדש השלישי והמשולש (שכולל גם המשכן ובית ראשון ובית שני¹¹¹), שיתגלה תחילה ב, בית רבינו שבבבל, שגם הוא, בית משולש, בית הכנסת (תפלה), בית המדרש (תורה), ובית מעשים טובים (גמילות חסדים), ומשם יחזור לירושלים, ביחד עם כל בתי

(108) כנ"ל הערה 4.

(109) ראה פרש"י עה"פ. פקודי לט, מג. שמיני ט, כג. ועוד.

(110) בשלה טו, יו. וראה פרש"י ותוס' סוכה מא, סע"א. ועוד.

(111) ראה זח"ג רכא, א.

וחלקם נלקטו בספר הליקוטם לדרושי הצ"צ (שבהם נכלל גם מדרושי אדמו"ר האמצעי ואדמו"ר הזקן), והם גם היסוד³⁵ לדרושי רבותינו נשיאינו שלאח"ז, עד לכ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו, אשר, ע"י העיון במקומות אלו יתוסף ביאור בהאמור לעיל ע"ד העילוי המיוחד דשנה זו, בבחינת, תן לחכם ויחכם עוד³⁶.

ד. ויש להוסיף בכהנ"ל - בעומק יותר.

ובהקדמה, שביחס שבין העם לנשיא ומלך - ב' קצוות:

מחד גיסא - תנועה של רוממות והבדלה, משכמו ומעלה גבוה מכל העם³⁷, עם" דייקא, מלשון עוממות, שהם דברים נפרדים וזרים ורחוקים ממעלת המלך³⁸. וכמודגש בענין היראה והביטול - שום תשים עליך מלך, שתהא אימתו עליך³⁹.

ולאידך גיסא - תכלית הקירוב,

(35) ועל יסוד זה - בנוי המשך שלאח"ז. - ופשוט שיש בכאו"א והנשיאים ענין בפ"ע (שהרי כל נשיא הוא, מאור" בפ"ע), ובאופן של חידוש, עד להידוש שלא בערך, לגבי הנשיאים שלפניו, כולל ובמיוחד - חידוש בתורתם, פנימיות התורה (הקשורה ומאוחדת עם נגלה דתורה*).

(36) לשון הכתוב - משלי ט, ט.

(37) שמואל"א ט, ב. נתבאר באוה"ת וירא כרך ד תססד, ב. שה"ש כרך ב ע' תיד"תטו. ועוד.

(38) שעה"ה"א פ"ז (פא, ב).

(39) שופטים יז, טו. סנהדרין כב, א (במשנה).

(* החל מרבינו הזקן, כמודגש בשמו - שניאור", חיבור ב' האורות דנגלה דתורה ופנימיות התורה (לקו"ד ח"א פג, א. וראה לקו"ש חט"ז ע' 38 ואילך. וש"נ), ועד"ז אצל רבותינו נשיאינו שלאח"ז (אף שבפרטיות מציון בזה חילוקי אופנים ושינויים בין נשיא לנשיא). ולהעיר גם מהידוע שרבותינו נשיאינו דייקו לקבל "סמיכה" לפני הנישואין (ראה לקו"ש ח"א ע' 53. ועוד).

נתבאר במק"א²⁸ ששלושים שנות נשיאותו של כ"ק מו"ח אדמו"ר בחיים חיותו בעלמא דין (פר"ת - תש"י) נחלקות (בכללות) לג' תקופות של עשר שנים²⁹; עשר שנים ראשונות - במדינה ההיא, עשר שנים שניות - במדינת פולין וכו', ועשר שנים האחרונות - במדינה זו, בחצי כדור התחתון.

ועפ"ז י"ל, שבי' היו"דין ד, חיים", רומזים לעשור הראשון והשני דנשיאותו, והאותיות מ"ח ("חיים") רומזים למ"ח³⁰ שנות הנשיאות במדינה זו, עשר שנים בחיים חיותו בעלמא דין (ת"ש - תש"י), ול"ח שנים (תש"י - תשמ"ח) דפעולה נמשכת, הוספה בהפצה דתומ"צ בכלל והמעיינות בכללם, ע"פ דרכיו אשר הורנו³¹.

ולהעיר, שמ"ח בגימטריא "חיל", ובגימטריא ב"פ כ"ד, ענין ד, ושמתי כדכד שמשותף³² - כמבואר הענין ד, כדכד" בלקו"ת³³, וכן בדרושי הצ"צ³⁴, ועד"ז בנוגע ל, חיל", וכן, חיים" - שענינים אלו נתבארו בדרושי חסידות,

(28) לקו"ש ח"ח ע' 303 ואילך. וראה לקו"ש חט"ז ע' 142.

(29) להעיר, שבחיי האדם נחשבות כל עשר שנים לתקופה בפ"ע - ראה אבות ספ"ה.

(30) ועד ברמו בפרטיות יותר: מ' - ארבעים* שנות פעולה בהפצת המעיינות חוצה גם בחצי כדור התחתון, וח' - שמונה שנים של הוספה גם לגבי השלימות דארבעים שנה, הוספה במספר הקשור עם ענין הגאולה (ראה ערכין יג, ב. ובכ"מ).

(31) אגה"ק סכ"ז.

(32) ישע"י נד, יב.

(33) ראה כד, ד ואילך. כו, ג ואילך.

(34) אוה"ת ראה ע' תשעא ואילך. ועוד.

(* להעיר ממארא"ל (ע"ז ה, ב) "לא קאי איניש אדעתי' דרבי' עד ארבעים שני'".

(תר"ם - תש"י), ועד לגמר ושלמות עבודתו בעשור השביעי בחצי כדור התחתון (מהבית שמספרו שבע מאות ושבעים), כולל גם המשך העבודה בשנים שלאח"ז ע"י דור השביעי, "כל השביעין חביבין"⁹⁷ - שע"ז נעשית השלימות דמעשינו ועבודתנו כל זמן משך הגלות בכל שבעת הארצות שבעולם, ותיכף ומיד "יוסיף אדני שנית ידו גו' ואסף נדחי ישראל גו'", ע"ז ש"פרצת (בגימטריא שבע מאות ושבעים) עלך פרץ", "עלה הפורץ לפניהם".

ה. ובכל זה ניתוסף הדגשה יתירה בתקופה אחרונה:

העבודה דהפצת התורה והיהדות והמעיינות חוצה מ"בית רבינו" (770) הולכת ונמשכת וביתר שאת וביתר עוז גם לאחרי (עשר שנים האחרונות) בחיים חיותו בעלמא דין, יותר מארבעים שנה (תש"י - תש"נ), באופן ד"נתן ה' לכם לב לדעת ועינים לראות ואזנים לשמוע"⁹⁸, ונמצא, ש"בית רבינו" (770) הוא בבחינת "תלפיות", "תל שכל פיות פונים בו", יותר מיובל שנים (ת"ש - תש"נ), "עד עולם"⁹⁹.

וענין זה מודגש עוד יותר כשרואים במוחש שהולך וניתוסף ביתר שאת וביתר עוז במספר בני שבאים ל"בית רבינו", "ברוב עם הדרת מלך"¹⁰⁰ (כולל גם "מאן מלכי רבנן"¹⁰¹, ובפרט נשיא (מלך)

97 ויק"ר פכ"ט, יא. וראה ד"ה באתי לגני ה'ש"ת בתחלתו. ובארוכה - ד"ה זה תשי"א (סה"מ באתי לגני ח"א ע' כט ואילך).
98 תבוא כט, ג.
99 שמואל"א א, כב ובפרש"י. ירושלמי ברכות פ"ד ה"א. וראה קידושין טו, א. מכילתא ופרש"י משפטים כא, ו.
100 משלי יד, כח.
101 ראה גיטין סב, סע"א. וח"ג רנג, ב - ברע"מ.

הדור), ונעשה צורך והכרח להגדיל ולהרחיב¹⁰² עוד יותר¹⁰³ את "בית רבינו", ועד להגדלה והרחבה שהיא באופן דפריצת גדר, "פרצת" (בגימטריא 770), כמו בנין בית חזק¹⁰⁴.

וע"פ האמור לעיל ע"ד גודל העילוי ד"בית רבינו שבבבל" - ש"נסע מקדש וישב שם", ו"הוא מקום המקדש גופי' דלעתיד", ועד שבו יתגלה מקדש העתיד ומשם יחזור לירושלים - מובן גודל הזכות דכאו"א מישאל להשתתף בגופו ובממונו¹⁰⁵ (וכל המרבה הרי זה משובח) בבניית "בית רבינו שבבבל", כהכנה לירידת והתגלות מקדש העתיד תיכף ומיד ממש.

והזמן גרמא - בשנת הצדיק - כמודגש בתהלים מזמור צדי"ק¹⁰⁶ (השייך לשנה זו¹⁰⁷) שהתחלתו, ה' מעון אתה

102 "לחוק את הבנין ולהגביהו . . שנאמר ולרום את בית אלקינו" (רמב"ם הל' ביהב"ה פ"א ה"א - בנוגע לביהמ"ק. ועד"ז בנוגע לביהכנ"ס וביהמ"ד - ראה רמב"ם הל' תפלה פ"א ה"ב).

103 נוסף על הרחבתו (וכמ"פ) במשך השנים שלפנ"ו.

104 ועד להנחת אבן פינה*.

105 ע"ד ובדוגמת בית המקדש - ש"הכל חייבין לבנות ולסעד בעצמן ובממונם כו" (רמב"ם הל' ביהב"ה פ"א ה"ב).

106 לאחרי סיום וחותם מזמור פ"ט: "אשר חרפו עקבות משיחך", "ברוך ה' לעולם אמן ואמן".

107 ע"פ המנהג המקובל מהבעש"ט לומר המזמור תהלים המכוון למספר שנותיו (ראה אגרות יקודש אדמו"ר מוהרי"צ ח"י ע' נג).

* בערב ח"י אלול שנת תשמ"ח נערכה הנחת אבן פינה (להגדלת והרחבת) בית הכנסת ובית המדרש דליובאוויטש שבליובאוויטש, במעמד כ"ק אדמו"ר שליט"א, שהניח האבן פינה בידו הק' (וראה השיחה שנאמרה במעמד זה. וראה גם שיחת ליל הוש"ע תשמ"ט). המו"ל.

נוסף על האמור לעיל ע"ד ההוספה בענין החיים (מידי שנה בשנה, ועאכו"כ בשנה זו שסימנה "חיים") לכל אנשי הדור ע"י נשיא הדור - הרי, גם אנשי הדור פועלים הוספה בענין החיים אצל נשיא הדור, כאמור לעיל בענין ההכרזה "יחי המלך".

ובאותיות פשוטות:

לאחרי שישנה השלימות ד"חיים" שנה לנשיאותו (פעולתו ועבודתו) דנשיא דורנו - צ"ל הוספה עיקרית בענין החיים (גם) ע"י פעולת העם שמכריזים, יחי המלך", שתוכנה של הכרזה זו - שכבר הגיע הזמן דהקיצו ורננו שוכני עפר - כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו ועד דהקיצו ורננו דוד מלכא משיחא!

וזהו גם מה שמרעשים בעקבתא דמשיחא ע"ד הצורך להכריז "עד מתי", שע"ז מקרבים ומזרזים את הגאולה⁴⁶ - די"ל, שנוסף על הדגשת הצפי', הבקשה והדרישה על הגאולה [שיבוא משיח צדקנו בפועל ממש, באופן דמראה באצבעו ואומר זה⁴⁷, הנה המלך המשיח, בשר ודם, כפס"ד הרמב"ם⁴⁸, יעמוד מלך מבית דוד וכו' ויקבץ נדחי ישראל], יש בהכרזה זו גם התוכן דענין ההכתרה - "יחי המלך", שע"ז פועלים ביאת דוד מלכא משיחא.

ו. ויש להוסיף, שאצל מלך המשיח מודגשת יותר שייכותו לכאו"א מישאל (נוסף לכך שכל מלך הוא, "לב כל קהל ישראל") - לכן, בכחו וביכולתו דכאו"א

46 ראה שיחת אחש"פ תרצ"ט (הועתקה בחוברת "כרם הבד"ד - ניסן תשמ"ז ע' 66). וראה שיחת ז' מרחשון תשמ"ו. לקו"ש וישב תשמ"ז בסופו. ובכ"מ.

47 ע"ד מחז"ל - שמו"ר ספכ"ג. פרש"י בשלח טו, ב.

48 הל' מלכים ספ"א.

כאמור, שהמלך הוא, "לב כל קהל ישראל", והרי אין לך קירוב גדול יותר מקירוב הלב⁴⁹ לאברי הגוף, כאמור, שהדם שבלב עצמו נמצא בתמידות בכל האברים, "התפשטות והילוך החיות מהלב אל כל האברים . . כהלכתו תמידי כסדרו . . (ש)כל האברים מקושרים יחד ומקבלים חיותם . . מהלב".

ותירה מזה:

הקירוב שבין המלך להעם הוא לא רק ביחס להמשכת החיות דכל העם, שמקבלים חיותם מהמלך, אלא גם לאידך גיסא - שמציאותו של המלך תלוי בהעם, "אין מלך בלא עם"⁴¹, כלומר, אע"פ שנקראים, עם, מלשון עוממות . . רחוקים ממעלת המלך", הרי, ביחד עם זה (ואדרבה - בגלל זה⁴²) פועלים הם את המלכות - המלך.

וכמודגש גם בהכתרת המלך - שהעם מכריזים, "יחי המלך" (כפי שמצינו גם במלכות⁴³ בית דוד⁴⁴), שבוז מודגש גם שפעולת העם היא בחזי המלך, חיים של מלך⁴⁵.

ה. עפ"ז מובן גם בנדו"ד - "חיים" שנה לנשיאותו של נשיא דורנו:

40 יותר מהמוח, ראש החיות, וגם הנהגתו אברי הגוף היא בדרך של ציווי ופאודה כו' (היפך תנועת הקירוב).

41 שעהיה"א שם. וראה בחיי וישב לח, ל. שם ר"פ בלק, כד הקמח ע' ר"ה (ב). ספר החיים פ' גאולה פ"ב. עמה"מ שער שעשועי המלך רפ"א. 42 "כי אילו אפילו היו לו בנים רבים מאד, לא שייך שם מלוכה עליהם, וכן אפילו על שרים לבדם, רק ברוב עם הדרת מלך" (שעהיה"א שם).

43 ראה מ"א א, לז"לט - בנוגע לשלמה.

44 ועד"ז בודו (שם, לא) - אבל לא בנוגע לענין ההכתרה.

45 ובוה גופא - "יצלח מלכא . . כי התפלה על החיים וההצלחה" (ר"ק עה"פ שם, לד).

מישראל לפעול הענין ד, יחי המלך":

על הפסוק⁴⁹, "דרך כוכב מיעקב" מצינו ב' דרשות בחז"ל: (א) "כוכב" קאי על כאו"א מישראל⁵⁰, (ב) "כוכב" קאי על מלך המשיח⁵¹.

ונתבאר במק"א⁵² שאין סתירה בדבר⁵³ (ואדרבה, ב' המאמרים מסייעים זה לזה) - ע"פ הידוע⁵⁴ שבכאו"א מישראל יש ניצוץ מנשמת משיח, היא בחי' היחידה שבנפש כאו"א, שהיא ניצוץ מהיחידה הכללית, נשמתו של משיח צדקנו⁵⁵.

ונמצא, שבנוגע למלך המשיח מודגש ביותר הקשר והשייכות לכל ישראל - שעצם נשמתם, בחי' היחידה⁵⁶, היא ניצוץ מנשמתו של משיח, ולכן, גם הענין ד, אין מלך בלא עם" (תוכן הכרות העם, יחי המלך) הוא בהדרגה יתירה אצל מלך המשיח - "דרך כוכב מיעקב", כוכב דכללות ישראל, הקשור עם גילוי, "דרך כוכב מיעקב" אצל כאו"א מישראל, התגלות בחי' היחידה שלו.

* * *

ז. ויש לקשר כל האמור לעיל לזמן התחלת נשיאותו של נשיא דורנו - בחודש ניסן:

חודש ניסן קשור עם ענין הגאולה - כמארו"ל⁵⁷, "משבחר הקב"ה בעולמו קבע בו ראשי חדשים ושנים, וכשבחר ביעקב ובניו קבע בו⁵⁸ ראש חודש של גאולה, שבו נגאלו ישראל ממצרים ובו עתידין ליגאל, שנאמר⁵⁹ כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות".

וחודש ניסן קשור גם עם ענין הנשיאות⁶⁰ - "בא' בניסן התחילו הנשיאים להקריב את קרבניהם לחנוכת המזבח נשיא א' ליום⁶¹, שלכן, נוהגין מר"ח ואילך לקרות פ' הנשיא שהקריב בו ביום⁶²".

וצירוף שניהם יחד (ענין הגאולה ודהנשיאות) הוא - נשיאותו של דוד מלכא משיחא בגאולה העתידה.

ה. ובפרטיות יותר - ב' ניסן -

(57) שמו"ר פט"ו, יא.

(58) "בו" דייקא, היינו, שנקבע בעולם סדר של הנהגה נסית (גאולה) שלמעלה מהנהגה טבעית, שע"ז נתגלה גם האלקות שבהנהגה טבעית (ראה גם סה"מ מלוקט ח"ב ע' רפא ואילך). וענין זה מרומז גם בשמו של החודש - "ניסן", נסי נסים" (ראה ברכות נו, רע"א ובחדא"ג מהרש"א) - די"ל הפירוש ד, נסי נסים, נוסף על הנהגה נסית, גילוי אלקות (נס) גם בהנהגה הטבעית גופא.

(59) מיכה ז, טו.

(60) "באחד בניסן ראש השנה למלכים" (ר"ה בתחלתה). ולהעיר ממארו"ל (שמו"ר פט"ו, כו) "אין המלכות באה להם (לישראל) עד ל' דור, שנאמר החודש הזה לכם ראש חדשים, החודש ל' יום ומלכות שלכם ל' דור כו" (עד להידוש המלכות לעתיד לבוא).

(61) שו"ע אדה"א או"ח סתכ"ס ט"ט.

(62) שם סט"ו. וראה בארוכה לקו"ש חל"ב ע' 19 ואילך.

אשר יקראו ל, "בית רבינו" כפי כל ישראל, "770"⁶⁶, שמספר זה הוא הגימטריא ד, "פרצת", ע"ש, "ופרצת ימה וקדמה וצפונה ונגבה"⁶⁷, שרומז שמבית זה אורה יוצאה לכל ד' רוחות העולם, ובאופן של פריצת גדר, שכל ד' רוחות העולם מתעלים לדרגת ארץ ישראל ("עתידה ארץ ישראל שתתפשט בכל הארצות"), כולל ובמיוחד שכל בתי כנסיות ובתי מדרשות שבכל העולם נקבעים בארץ ישראל ומתחברים לבית המקדש⁶⁸, בגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו, עליו נאמר⁶⁹, "פרצת עליך פריץ", ודרשו חז"ל⁷⁰, "זה משיח, שנאמר⁷¹ עלה הפורץ לפניהם"⁷².

ויש לקשר ב' הענינים - הרמז בתוכן המספר שבע מאות ושבעים ("בית רבינו") עם שמו (הראשון) של רבינו המרומז בפסוק, "יוסף אדני שנית ידו וגו'":

המספר שבע מאות ושבעים מורה על השלימות דמספר שבע - שבע כפי שכל א' כלול מעשר (מספר השלם), שבעים, ויתירה מזה, כפי שכל א' כלול ממאה

(86) הן בלשון הקודש - שבע מאות שבעים, הן באדיש - זיבן זיבעציק, והן בלשון המדינה (אנגלית) - "סעווען סעוונטי".

(87) ויצא כה, יד.

(88) ויש לומר, שזהו"ע פריצת גדר דבית המקדש, ע"ד ובווגמת (ובמכ"ש וק"ו) מהפריצת גדר דירושלים כולה, כמ"ש (זכרי' ב, ח) "פרוות תשב ירושלים".

(89) וישב לה, כט.

(90) אגדת בראשית ספס"ג. וראה ב"ר ספפ"ה ובפרש"י.

(91) מיכה ב, יג.

(92) ולהעיר, ש, בית משיח" בגימטריא "פרצת" (770). ודו"ק.

* ובייחוד עם זה - "אני אהי' לה גו' חזמת אש גו" (שם, ט).

(עשר פעמים עשר), שבע מאות, ועד לצירוף שניהם יחד, שבע מאות ושבעים.

והענין בזה:

מספר שבע קשור עם מציאות העולם, שנברא בשבעה ימים, שבעת ימי הבנין (שבע מדות)⁹³, וקשור גם עם בירור העולם ע"י עבודתם של ישראל, שנחלקים לו' סוגים, ז' מדרגות בעבודת ה' (שבע מדות), שבעת קני המנורה⁹⁴. ועפ"ז, השלימות דמספר שבע (שבע מאות ושבעים) מורה על שלימות עבודתם של ישראל בבירור העולם ע"י מעשינו ועבודתנו כל זמן משך הגלות, שאז נגאלים⁹⁵ מן הגלות וחוזרים ובאים לארץ ישראל.

ובלשון הכתוב שבו נרמז הקשר והשייכות דשמו הראשון של רבינו להגאולה - "ביום ההוא יוסיף אדני שנית ידו לקנות את שאר עמו אשר ישרא מאשור וממצרים ומפתרוס ומכוש ומעילם ומשנער ומחמת גו", גאולתם של כל בני משבעת הארצות, ומוסיף בכתוב, "ומאיי הים", שקאי על חצי כדור התחתון, אשר, בעליית התחתון ביותר, מתעלים במילא שאר הארצות שלמעלה ממנו, כל שבעת הארצות, כללות העולם.

ויש לומר, שבשלימות דמספר שבע (שבע מאות ושבעים) נרמזת גם שלימות עבודתו של רבינו כמשך כל ימי חייו, שבע עשירות⁹⁶ שנים, שבעים שנה

(93) ראה שו"ת הרשב"א ח"א ס"ט. ועוד.

(94) ראה לקו"ת ר"פ בהעלותך. ובכ"מ.

(95) להעיר, שגאולה שייכת לשביעי - "גאולה בשביעית . . . שעתידין ליגאל בשביעית" (מגילה יז, ב).

(96) כולל גם השלימות דמאות (שהרי עבודתו היתה בתכלית השלימות ד, בן מאה כאילו מת ועבר ובטל מן העולם (ההעלם) (אבות ספ"ה) - שכל עשר כלול מעשר (שבע מאות).

ועפ"ז מובן גודל העילוי ד, בית רבינו - „מקדש מעט“ העיקרי בגלות האחרון, „שנסע מקדש וישב שם“, ולכן „הרי הוא מקום המקדש גופי“ דלעתיד, ולא עוד אלא שבו יתגלה מקדש העתיד, ומשם ישוב לירושלים (כנ"ל ס"ד).

ז. ויש להוסיף, שענין זה מרומז גם בשמו⁸⁰ של „בית רבינו“ שבדורנו:

„רבינו“ - ב' שמותיו רומזים על הגאולה: שמו הראשון - יוסף - ע"ש „ביום ההוא יוסיף אדני שנית ירו לקנות את שאר עמו אשר ישאר מאשור וממצרים גו' ומאיי הים גו' ואסף נדחי ישראל ונפוצות יהודה יקבץ מארבע כנפות הארץ“⁸¹, ושמו השני - יצחק - ע"ש הצחק והשמחה ששלמותה בגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו, כמ"ש⁸² „אז ימלא שחוק פינו“, „אז דייקא, לעתיד לבוא“⁸³, כשיאמרו ליצחק (דוקא) „כי אתה אבינו“⁸⁴.

ו, „בית (רבינו)“ - מספרו שבע מאות ושבעים⁸⁵, וע"ש מספר זה נקבע שמו

80 כידוע שהשם מורה על תוכנו ומהותו של הדבר הנקרא בשם זה (תניא שעהויה"א ספ"א. וראה בארוכה תשובות וביאורים (קה"ת תשל"ד) ס"א* וש"נ).

81 ישע"י יא, יא"יב.

82 תהלים קכו, ב.

83 משא"כ בומן הגלות, שאסור לאדם שימלא שחוק פיו בעוה"ז, שנאמר אז ימלא שחוק פינו (ברכות לא, א).

84 ישע"י סג, טז. שבת פט, ב.

85 להעיר מהנהגת גדולי ישראל שלמדו רמזים והוראות בעבודת ה' גם מעניני חול כיו"ב (כמו מספר הקרון ברכבת המסע, שהו"ע ערא, ועאכו"כ בנוגע לבית קבוע), ובפרט בנדו"ד שהמספר נעשה שמו של הבית, ככפנים.

(* אג"ק כ"ק אדמו"ר שליט"א ח"א ע' רפ"ו ואילך. המו"ל.

השכינה בכל בתי כנסיות ובתי מדרשות שבכל העולם.

ויש לומר ההסברה בזה - לפי שבדור זה, דור האחרון של הגלות דור הראשון של הגאולה, מסיימים ומשלימים „מעשינו ועבודתינו כל זמן משך הגלות“⁷⁵ לעשות מארץ העמים ארץ ישראל גם במקום היותר תחתון דארץ העמים, חצי כדור התחתון (שבו לא הי' מתן תורה)⁷⁶, אשר, ע"י העלאת המקום היותר תחתון מעלים גם את כל שאר המקומות דארץ העמים⁷⁷, וענין זה נעשה ע"י „בית רבינו“ שבחצי כדור התחתון, שממנו אורה יוצאה לכל העולם, לעשות מהעולם כולו (עד לפנה הכי נדחת בקצוי תבל) ארץ ישראל, שזוה"ע ד, עתידה ארץ ישראל שתתפשט בכל הארצות, ו, עתידה ירושלים שתתפשט בכל ארץ ישראל, שבה יוקבעו כל בתי כנסיות ובתי מדרשות שבכל העולם כולו מחובר לבית המקדש, בגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו, נשיא הדור, שהוא המשיח (גואלן של ישראל) שבדור (כנ"ל ס"ה), ועוד וג"ז עיקר, שהוא הנשיא דתורת החסידות⁷⁸, אשר, ע"י הפצתה חוצה, (יפוצו מעינותיך חוצה, עד לחוצה שאין חוצה ממנו, בכל קצוי תבל) פועלים ביאת מלכא משיחא⁷⁹.

75 תניא רפ"ז.

76 ראה אגרות קודש אדמו"ר מוהרי"צ ח"ב ע' תצב ואילך. וש"נ.

77 „כמו בהגבהת כותלי בית שצריכים להתחיל להגבי הקורה התחתון דוקא ואז ממילא יוגבהו העליונים הימנו, משא"כ אם הי' מתחיל מאמצע הכותל לא הי' מגביה התחתונים“ (תו"א בראשית ד, רע"א).

78 להעיר, שתורת החסידות היא בחי' היחידה שבתורה (ראה קונטרס ענינה של תורת החסידות), הקשורה עם בחי' היחידה שבישראל, נשמתו של משיח צדקנו (כנ"ל הערה 53).

79 אגה"ק דהבעש"ט - כש"ט בתחלתו.

מבחי' „א"ל“ - התחלת י"ג מדה"ר (לכמה דעות⁷²), „א"ל הוי' ויאר לנו“⁷³, גילוי והמשכת חסדו של הקב"ה, חסד שלמעלה מהשתלשלות, עד להחסד העיקרי - גאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו.

ט. ויש להוסיף ולבאר גם השייכות לג' ניסן (שהרי נמצאים כבר במוצאי ב' ניסן, לאחר תפלת ערבית דליל ג' ניסן) - „ביום השלישי נשיא לבני זבולון“⁷⁴:

החילוק שבין ישכר לזבולון הוא - „שמח זבולון בצאתך וישכר באוהליך“⁷⁵, היינו, שישכר ענינו לימוד התורה⁷⁶, כמ"ש⁷⁷, ומבני ישכר יודעי בינה לעתים גו"מ⁷⁸, וזבולון עיקר ענינו יציאה לפרקמטיא (אלא שצריך גם לקבוע עתים לתורה).

וי"ל דוגמתו בתורה גופא - החילוק שבין לימוד התורה בומן הזה לגבי לימוד התורה דלעתיד לבוא, שהוא ע"ד ובדוגמת⁷⁹ החילוק שבין קביעת עתים

63 נשא ז, יח.

64 אוה"ת נשא ע' רפ"רפא. וראה דרושים שבהערות 68; 70.

65 שערי תשובה ח"א ספ"ה (ה, ב). וראה גם מאמרי אדהמ"צ במדבר ח"ב ס"ע תשעו ואילך.

66 לשון הכתוב - נחום א, ט (וראה לקו"ש חכ"ג ע' 306 הערה 55 ובשו"ג).

67 וכמשנ"ת בסה"ש תשמ"ח ח"א ע' 326 ואילך, שע"י קושי הגלות כו' זכו ישראל להעילוי ד, וירבו ויעצמו במאד מאד (ראה רמב"ן במדבר ג, ד). ובלשון הזהר (ח"ב קצח, סע"א ואילך) - שע"י „שברו“ (בשי"ן ימנית) נעשה הענין ד, אשרי שא"ל יעקב בעזרו שברו גו"מ (בשי"ן שמאלית), „זכאין אתון למעבד לכו נטין ופורקנין“ (ראה סה"ש שם הערה 74).

68 אבות פ"ה מכ"א. וראה גם אוה"ת שבהערה 64. סד"ה ביום השני עטר"ת. ה'ש"ת.

69 תהלים פט, כא. וראה סנהדרין צו, א.

70 בכ"ז - ראה אוה"ת שם. סד"ה ביום השני תרכ"ט. עטר"ת. ד"ה הנ"ל דב' ניסן תרפ"ה.

71 ב"ב נג, א. וש"נ.

72 חז"ג קלא, ב. עץ חיים שער יג (שער אריך אנפין) פ"א. וראה בכ"ז מכתב כ' מנ"א תש"ח (נדפס בלקו"ש ח"ד ע' 1348*). וש"נ.

73 תהלים קיח, כז.

74 נשא ז, כד.

75 ברכה לג, יח ובפרש"י.

76 להעיר שדוקא בקרבן נתנאל בן צוער נשיא ישכר מרמו על ענין התורה - במדב"ר פ"ג, ט"ו. נת' בד"ה ביום השני שבהערות 68; 70.

77 ה"א יב, לב.

78 ובהדגשה יתירה - בנוגע לקידוש חדשים ועיבור שנים (ראה במדב"ר פ"ג, טו"ט), „התודע הוה לכם גו"מ, משיעורי הרמב"ם דימים אלה.

79 ויתירה מזה - „תורה שאדם למד בעוה"ז הבל היא לפני תורתו של משיח“ (קה"ר פ"א, ח).

(* אגרות קודש אדמו"ר שליט"א ח"ב ע' שטט. המו"ל.

להמקום הקבוע ד"בית רבינו", בית הכנסת ובית המדרש שלו, המרכז של ליובאוויטש במשך עשר שנים (תקופה שלימה) האחרונות ("הכל הולך אחר החיתום"⁷¹) דכ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו בחיים חיותו בעלמא דין, וגם לאחרי הסתלקותו קדושה לא זזה ממקומה⁷², ואדרבה, באופן ד"מעלין בקודש", "מוסיף והולך"⁷³, עד ביאת גואל צדק.

ועד"ז בנוגע להגלות דכללות דבני" - שבדורנו זה נמצאים רוב מנין ורוב בנין דבני" בגלות אַמריקא, ויש לומר, שזהו א' הטעמים לכך שגם נשיא הדור (ש"הנשיא הוא הכל") חי ונמצא עשר שנים בגלות אַמריקא, ומשם עסק בהפצת התורה והיהדות והפצת המעיינות חוצה בכל שאר הארצות אשר באו שם בני", ע"י תלמידיו ושלוחיו בכל קצוי תבל.

וכיון ש"בכל מקום שגלו ישראל שכינה עמהן", הרי, בגלות זה האחרון שרוב מנין ורוב בנין דבני" ביחד עם נשיא הדור נמצאו בגלות אַמריקא, גלתה גם השכינה לגלות אַמריקא; ובגלות אַמריקא עצמה, "בבבל היכא" - בה, "מקדש מעט" ד"בית רבינו", שהוא בדוגמת "בי כנישתא דהוצל ובי כנישתא דשף ויתבי בנהרדעא", שנסע מקדש וישב שם" (במקום המקדש שבירושלים)⁷⁴, וממנו נמשכת השראת

71 ברכות יב, א.

72 ראה ע"ח ש"ד פ"ג. ש"ד פ"ג. ש"ה פ"א. אגה"ק ביאור לסי' ז"ך.

73 שבת כא, ב.

74 ראה "התמים" חו' ב' ע' קכו: "מיום שחרב בית המקדש וקדשי קדשים עד אשר ירחם השי"ת וישלח לנו גואל צדק. . . ויבנה לנו את ירושלים ובית המקדש עם הקדשי קדשים, הנה

ליובאוויטש הוא ירושלים שלנו, והבית הכנסת אשר כ"ק אדמו"ר מתפלל בו הוא בית המקדש שלנו כו".

מקום המקדש גופי דלעתיד", שבו יתגלה המקדש דלעתידי, ומשם ישוב לירושלים.

ו. עפ"ז יש לבאר כהנ"ל בנוגע ל"בית רבינו שבבל" בדורנו זה - ביתו (בית הכנסת ובית המדרש) של כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו:

ובהקדים פתגם כ"ק מו"ח אדמו"ר⁶³ ש"עשר גליות גלתה ליובאוויטש"⁶⁴, מליובאוויטש [שבה הי' גילוי פנימיות התורה כפי שנתבארה באופן של הבנה והשגה ("יתפרנסו"⁶⁵) ע"י תורת חסידות חב"ד במשך כמה דורות]⁶⁶ לרסטוב, מרסטוב לפטרבורג⁶⁷, ומפטרבורג גלתה מחוץ למדינה ההיא, לטביא⁶⁸ ואח"כ לפולין⁶⁹, ועד לגלות אַמריקא⁷⁰, ובאַמריקא גופא בכמה מקומות, עד

63 ראה ס' השיחות תשמ"ט ח"ב ע' 549. וש"נ.

64 ע"ד שמצינו בסנהדרין - ש"לעשרה מקומות גלו" (רמב"ם שבעה ערה 31).

65 תקו"ז ת"ו בסופו. וראה לקו"ש חכ"ד ע' 136 הערה 35. וש"נ.

66 מח"י אלול תקע"ג (שאו קבע אדהאמ"צ דירתו בליובאוויטש) עד י"ז מרחשון תרע"ו (שאו העתיק אדמו"ר מהורש"ב מושבו לרסטוב) - ק"ג שנים ("שלשלת היחס וראשי פרקים מתולדות בית רבינו" בהקדמת ה"יום יום").

67 משנת תרפ"ד עד לאחרי המאסר והגאולה בשנת פרו"ת, שאו העתיק מושבו מפטרבורג* למושבה מאלאחאווקא - סמוכה למאָסקוואָ (שם).

68 באטרו חג הסוכות תרפ"ח נסע מרוסיה והתיישב בריגא, לטביא.

69 בשנת תרצ"ד העתיק מושבו לווארשא, פולין, ובשנת תרצ"ו העתיק מושבו לאַטוואָצק עד אלול תרצ"ט, עד שהגיע לריגא בה' טבת ה'ש"ת (ראה מבוא לאגרות קודש אדמו"ר מהורו"צ ח"ה).

70 בט' אדר שני ה'ש"ת.

* כפי שנקראת אז לענינגראד. - ובימים אלו יש שקו"ט להחזיר שמה לפטרבורג (ראה שיחת ש"פ קורח, ג' תמוז (סה"ש תנש"א ח"ב ע' 658)).

הכי גדולה, תיכף ומיד ממש.

יא. ויש להוסיף בלימוד והוראה בעבודת האדם לקונו - בענין הזריזות, "אין צו אלא לשון זירוז":

תוכן הפרשה - שעלי" נאמר, "צו את אהרן", "אין צו אלא לשון זירוז" - הוא בנוגע לתרומת הדשן (והרים את הדשן גוי"⁸⁴) וסידור המערכות ("ריבה כאן יקידות הרבה, על מוקדה, ואש המזבח תוקד בו, והאש על המזבח תוקד בו, אש תמיד תוקד על המזבח, כולן נדרשו במס' יומא, שנחלקו רבותינו במנין המערכות שהיו שם"⁸⁵).

כלומר, אע"פ שפרשה זו אין עיקרה אודות הקרבת התמיד, כי אם, ע"ד העבודות שלפנ"ו, שהם בגדר ההכשר, והכשר דהכשר כו' להקרבת התמיד [החל מתרומת הדשן, ואח"כ סידור המערכות, העלאת שני גזרי עצים, הכנת כלי השרת, ורק לאח"ז מתחילין להכין את התמיד⁸⁶, לא לפני ש"האיר פני המזרח עד שבתברון"⁸⁷] - הרי, (גם) ההכשר וההכנה צ"ל באופן של זריזות, "אין צו אלא לשון זירוז".

ומכאן למדים הוראה בעבודת האדם - שהענין ד"זריזין מקדימים למצוות"⁸⁸ הוא לא רק בנוגע לעשיית המצוה עצמה, אלא גם בנוגע להכנה והכשר דהכשר כו'.

ולדוגמא: בנוגע למצות הצדקה (ובפרט בענין שהזמן גרמא, "מעות חטים") - מצוה כללית השקולה כנגד כל המצוות⁸⁹ - שצ"ל זריזות לא רק בהנתינה לצדקה בפועל ממש, אלא גם

84 פרשתנו ו, ג.

85 פרש"י שם, ה.

86 ראה רמב"ם הלי' תמידין ומוספין רפ"ו.

87 תמיד ל, א. רמב"ם שם פ"א ה"ב.

88 פסחים ד, א.

89 ב"ב ט, א. ירושלמי פאה פ"א ה"א. וראה גם תניא פל"ו (מח, ב ואליל).

לתורה (זבולון) לגבי תורתו אומנתו (ישכר).

ועפ"ז מובן הקשר וההמשך דישכר וזבולון בנוגע לענין הגאולה - שלאחרי הגאולה ("נתנאל בן צוער") רואים ש"מעשינו ועבודתינו" בלימוד התורה בזמן הזה הוא בבחינת "זבולון" לגבי לימוד התורה דלעת"⁸⁰.

י. ובכל זה ניתוסף (רמז) בקביעות שנה זו, ב"והחי יתן אל לבו" בנוגע לחיי יום יום ועד למעשה בפועל - שב' ניסן חל כיום ראשון דפ' צו:

בהתחלת פ' צו מפרש רש"י⁸¹ - "אין צו אלא לשון זירוז, מיד ולדורות".

שבוה מודגש שכל האמור לעיל אודות ענין הגאולה, והנשיאות דדוד מלכא משיחא - צ"ל באופן של זירוז.

ובפשטות - שבעמדנו בחודש ניסן, "חודש של גאולה", לאחרי שכבר עבר ר"ח ניסן⁸², ונכנסים ליום המעשה⁸³, ב' ניסן (ובפרט בשנה זו, "חיים" שנה לנשיאות כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו) - בא מלך המשיח ("יחי המלך") בזריזות

80 ו"הקדים וזבולון לישכר, שתורתו של ישכר על ידי זבולון היתה" (פרש"י ברכה שם) - ע"ד מארז"ל (פסחים נ, א) "אשרי מי שבא לכאן ותלמודו בידו", היינו, שע"י לימוד התורה בזמן הזה זוכים ללימוד התורה דלעתידי לבוא (ואו תתגלה גם המעלה דזבולון (קדימה גם במעלה) - ה"סיבה" שמביאה לשלימות דלעת"ל).

81 שפירושו - פשוטו של מקרא (אני לא באתי אלא לפשוטו של מקרא" - פרש"י בראשית ג, ה. ועוד), וביחד עם זה - כולל גם "ענינים מופלאים" (של"ה במס' שבועות שלו קפא, א), "ינה של תורה" ("היום יום" כ"ט שבט).

82 כולל גם - הנתנית יכח ד, ואתו יום נטל עשר עטרות" (פרש"י ר"פ שמיני), כמשנת" בסה"ש תשמ"ח ח"א ע' 335 ואליל - בארוכה.

83 משא"כ ר"ח שאינו, יום המעשה" (ראה לקו"ת ברכה צו, ד. ושי"ב, ובפרט בשנה זו שחל בש"ק.

כדרשת חז"ל⁵² בנוגע לביהמ"ק.

ועוד ועיקר - מעלת "בית רבינו שבבל" בנוגע להגאולה:

"רבינו", נשיא הדור, הוא גם המשיח (גואלן של ישראל) שבדור⁵³, כמו משה רבינו (הנשיא הראשון), גואל ראשון הוא גואל אחרון⁵⁴, כידוע⁵⁵ שבכל דור ישנו "א' הראוי מצדקתו להיות גואל, ולכשיגיע הזמן יגלה אליו השי"ת וישלחו כו", ומסתבר לומר שהוא נשיא הדור, כמפורש בגמרא⁵⁶ בנוגע לרבי יהודה הנשיא: "אמר רבי⁵⁷ אי מן חייא הוא כגון

(52) ברכות ל, א.

(53) להעיר, שבכא"א מישאל יש ניצוץ משה [ועפ"י יש לתווך דרשות חז"ל על הפסוק (בלק כד, יז) "דרך כוכב מיעקב", שקאי על מלך המשיח (ירושלמי תענית פ"ד ה"ח), וקאי על כא"א מישאל (ירושלמי מע"ש ספ"ד) - ששניהם אמת בפועל, כיון שבכא"א מישאל יש ניצוץ משיח (ראה מאור עינים ס"פ פינחס)], בחי היחידה, ניצוץ מבחי היחידה הכללית שהיא נשמת משיח רמ"ז לוח"ב מ, ב. ועוד. וכיון ש, הנשיא הוא הכל, שכולל כל הניצוצות דמשיח שבכא"א מישאל, בחי היחידה הפרטית, נמצא שנשמתו היא בחי היחידה הכללית, שנשמתו של משיח, ולכן הוא המשיח שבדור.

(54) ראה לקו"ש חיי"א ע' 8 ואילך. וש"נ.

(55) ראה שו"ת התם-סופר חו"מ (ח"ו) בסופו (סצ"ח). וראה שדי חמד פאת השדה מערכת האל"ף כלל ע'. ועוד.

(56) סנהדרין צח, ב ובפרש"י.

(57) רבינו שבבבל, שהוא כמו רבינו הקדוש בארץ ישראל (כנ"ל הערה 40). - ועפ"י י"ל שבדברי רב, היינו רבינו הקדוש פסק גם בנוגע לעצמו* ש, היינו רבינו שבבבל".

(* ע"ד הפירוש בלשון המשנה (אבות רפ"ג) "דין וחשבון" (דין ואז"כ חשבון) - ע"פ דברי המשנה (שם מט"ז) ש"נפרעין ממנו מדעתו ושלא מדעתו", שלאחרי האדם שפוסק מדעתו דינו של חבירו, פוסק דין לעצמו שלא מדעתו, כיון שני"פ "דין" זה נושם וחשבון" בנוגע למצבו הוא (ראה לקו"ש ח"ו ע' 283 וש"נ).

רבינו הקדוש", "אם משיח מאותן שחיין עכשיו ודאי היינו רבינו הקדוש", הנשיא שבדור⁵⁸.

ומזה מובן שעיקר ענינו של "בית רבינו שבבבל", הוא, הגאולה מבבל, ע"י הנתינת כח לכללות עבודתם של ישראל לעשות מבבל (חוץ לארץ) ארץ ישראל, כפתגם הידוע⁵⁹, "עשה כאן (בחוץ לארץ) ארץ ישראל", שענין זה נעשה לכל לראש ע"י בנין בתי כנסיות ובתי מדרשות ("מקדש מעט") בארצות אשר באו שם⁶⁰, ומהם נמשכת הקדושה בכל ארץ העמים, ועי"ז ממהרים ומזרזים ופועלים קיום היעוד "עתידה ארץ ישראל שתתפשט בכל הארצות"⁶¹, "שיהי' כל העולם כולו או במדרגת ארץ ישראל דעכשיו, ואז יהי' א"י במדרגת ירושלים דעכשיו, וזהו שאמרו שירושלים תתפשט על כל ארץ ישראל כולו"⁶², שבה יקבעו בתי כנסיות ובתי מדרשות שבבבל מחובר למקדש.

וכיון שעיקר ענינו של "בית רבינו שבבבל" הוא קיבוץ ואסיפת כל הבתי כנסיות ובתי מדרשות שבבבל לקבעם בארץ ישראל, מחובר לבית המקדש - "הרי הוא (לא רק ה"מקדש מעט" העיקרי בבבל, שנסע מקדש וישב שם", אלא גם)

(58) ראה שד"ח שם: "בדרך הזה ה' משוער אצלם בכל דור מי הוא . . . רבינו הקדוש . . . בדורו אמרו וידעו שהוא המוכן . . . וכן הוא בכל דור ודור צ"ל אחד מוכשר שמו יזכו, ועפ"ז כתבו ג"כ תלמידי האר"י ז"ל שבימיו ה' האר"י ז"ל, ומסיים "וכ"ז הוא פשוט".

(59) ראה אגרות יקודש אדמו"ר מהור"י צ"ח א' ע' תפח.

(60) כולל גם בתים פרטיים דבני, אשר, ע"י עבודתם של ישראל בתורה תפלה וגמ"ח בבתיהם הפרטיים, נעשים הם בתי תורה תפלה וגמ"ח, ע"ד ובדוגמת "מקדש מעט".

(61) ראה ספרי דברים בתחלתו. פס"ר פ' שבת

ור"ח. יל"ש ישע"י רמז תקג.

(62) לקו"ת מסעי פט, ב ואילך.

כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו פסקי⁹⁰ - בשעתו אז - שכבר נסתיימה העבודה, ולא נותר אלא "לצחצח את הכפתורים".

ומכיון שכבר עברו עשרות שנים (יותר מל"ח שנה) שבהם מצחצחים את הכפתורים - הרי בודאי שבימינו אלו נסתיימה גם העבודה דצחצוח הכפתורים.

ולהעיר, שאין לצחצח את הכפתורים יתר על המדה¹⁰⁰ - כפי שרואים במוחש שצחצוח יתר מחסר מן הכפתור ומקלקל יפיו!

ומכיון שכן, הרי בודאי ובודאי שעכשיו צריכה להיות ומוכרחת כביכול הזריזות של הקב"ה להביא את הגאולה תיכף ומיד ממש.

ותיכף ומיד - מקיימים הציווי "זאת¹⁰¹ תורת העולה היא העולה על מוקדה על המזבח כל הלילה גו' ובער עלי' הכהן עצים בבוקר בבוקר"¹⁰², בביהמ"ק השלישי, אשר, להיותו "מקדש אדני-כוננו ידך"¹⁰³, "בנינא דקב"ה"¹⁰⁴, ש"בנוי ומשוכלל יגלה ויבוא מן

(99) שיחת שמח"ת תרפ"ט.

(100) להעיר, שגם בחנוכת המזבח בחודש ניסן מודגש הענין ש"לא פחתו ולא הותירו" (במדב"ר פי"ד, יד), "לא ריבה ולא מיעט" (פרש"י ס"פ נשא).

(101) פרשתנו ו, ב. שם, ה.

(102) להעיר מפ"י אוה"ח עה"פ: "ובדרך רמז תרמוזו כל הפרשה על גלות האחרון שאנו בו לנחמנו מעצבון נפשנו כי כל איש ישראל מאנה הנחם נפשו בראות אורך הגלות . . . וביאר עד מתי יהיו ישראל בגדר ב' דברים אלו (על מוקדה על המזבח) - כל הלילה, שהיא זמן הגלות הנמשל ללילה . . . עד הבוקר שהוא זמן שיריק עלינו כבודו ואתא בוקר, והזמן הוא אחר עבור ת"ק לאלף הששי . . . ואומרו בבוקר בבוקר . . . כי זמן הגאולה ה' ראוי להיות בבוקר ראשון של שנת הת"ק לאלף החמישי, ולסיבת העון מתעכב עד בוקר הב' כו", עיי"ש בארוכה.

(103) בשלח טו, יז ובפרש"י.

(104) חז"ג רכא, א. חז"א כט, א.

בהכנה למצוה, החל מהשקו"ט ע"ד קבלת החלטה טובה (גם כאשר הקיום בפועל אי"א להיות רק לאחרי זמן).

ויש להוסיף ולהעיר, שגם ענין הזריזות קשור עם הגאולה - כמ"ש רבינו הזקן באגה"ק⁹⁰ ש"זריזותי דאברהם אבינו ע"ה היא העומדת לעד לנו ולבנינו עד עולם", ובפרט (הזריזות ב)מעשה הצדקה העולה על כולנה . . . גדולה צדקה שמקרבת את הגאולה⁹¹. . . עד כי יבוא שילה".

יב. והמעשה הוא העיקר⁹²:

יש לסיים ולהשלים את "מעשינו ועבודתינו"⁹³ - כולל גם הבקשה והדרישה "עד מתי", וההכרזה "יחי המלך" דוד מלכא משיחא - בזריזות הכי גדולה, הקשורה עם שמחה וחיות,

- אשר, ענינים אלו (שמחה וחיות) מודגשים ביותר בשנה זו: שנת תשמח (תְּשַׂמַח וְתִשְׂמַח), ו"חיים" שנה לנשיאתו של כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו -

שע"ז פועלים כביכול ה"אחישנה"⁹⁴ דהזריזות אצל הקב"ה⁹⁵ - "אלקיכם כהן הוא"⁹⁶, ו"כהנים זריזין הם"⁹⁷ - לגאול את בני" בזריזות הכי גדולה, תיכף ומיד ממש, "לא עיכבן המקום כחרף עין"⁹⁸.

זאת ועוד:

90 סימן כא.

91 ב"ב י"ד, א. וראה גם תניא שם.

92 אבות פ"א מ"ו.

93 ראה תניא רפ"ז.

94 ישע"י ס, כב. סנהדרין צח, א.

95 ואדרבה - "מגיד דבריו ליעקב חוקיו ומשפטיו לישראל", מה שהוא עושה הוא אומר לישראל לעשות" (תהלים קמו, יט. שמו"ר פ"ל, ט), היינו, שהזריזות דהקב"ה צ"ל לפני וקודם זריזותן של ישראל.

96 סנהדרין לט, סע"א.

97 שבת כ, א.

98 מכילתא ופרש"י בא יב, מא.

השמים¹⁰⁵, יכול (ובמילא צריך) לירד ולהתגלות למטה אפילו בלילה¹⁰⁵, בלילה זה ממש!

ובאופן ש,תחזינה עינינו – עיני בשר בגוף של בשר, נשמות בגופים, כולל גם (קיום ההבטחה ברורה), ונתת¹⁰⁶ לכם לב בשר¹⁰⁷, „לב חדש ורוח חדשה“¹⁰⁶.

יג. כרגיל – יש לסיים ב„נתינת“ שליחות-מצוה לצדקה (המקרכת את הגאולה), בהוספה לנתינת שליחות-מצוה לצדקה בהתחלת היום.

ולהעיר, שי"ל שהתחלת וסיום היום בענין הצדקה, הוא, ע"ד ובדוגמת התחלת וסיום היום בקרבן התמיד – כמ"ש¹⁰⁸ „וערך עלי העולה גו“, „עולת תמיד היא תקדים“¹⁰⁹, וכן „עלי“, על עולת הבוקר השלם כל הקרבנות כולם, מכאן שלא יהא דבר מאוחר לתמיד של בין הערביים¹⁰⁹ (מלבד הקטר חלבים ואברים שכשר כל הלילה¹¹⁰), ודוגמתם בזמן הזה – „תפלות במקום תמידין תקנום“¹¹¹, תפלת שחרית כנגד תמיד של שחר, ותפלת מנחה כנגד תמיד של בין הערביים (ותפלת ערבית כנגד אברים ופדרים¹¹²), ופס"ד השו"ע¹¹³ יהיה פרוטה לעני והדר מצלי.

ויה"ר שההחלטה ע"ד נתינת הצדקה

(105) פרש"י ותוס' סוכה מא, א. ועוד.

(106) יחזקאל לו, כו.

(107) לאהרי ש,והסירותי את לב האבן מבשרכם" (שם) – די"ל, שההסרה כו' נעשתה כבר ע"י מעשינו ועבודתינו במשך הנשיאות דכ"ק מו"ח אדמו"ר (החל מב' ניסן), ע"ד האמור בנוגע לצחצוח הכפתורים כו'.

(108) פרשתנו ו, ה.

(109) פרש"י עה"פ.

(110) פרש"י ריש פרשתנו – ממגילה כא, א.

(111) ברכות כו, ב.

(112) ברכות שם. שו"ע אדה"ו או"ח ר"ס פט.

(113) או"ח ס"ו ס"ב. שו"ע אדה"ו שם – מב"ב

תביא תיכף את השכר¹¹⁴, „שמקרכת את הגאולה“, ע"י דוד מלכא משיחא.

ובפשטות – „הנה זה בא“¹¹⁵, משיח צדקנו, ויגאלנו, כולנו יחדיו, בתוככי כלל ישראל, „בנערינו ובזקנינו גו' כבנינו ובכנותינו“¹¹⁶, ובפרט בשנה זו, שנת הקהל, „הקהל את העם האנשים והנשים והתף“¹¹⁷, „קהל גדול ישו בו הנה“¹¹⁸, כולל גם כל הדורות שלפנינו – „הקיצו ורננו שוכני עפר“¹¹⁹.

ובפרט – בזכותן של נשים צדקניות שבדורנו, אשר, ע"פ המבואר בכתבי הארז"ל¹²⁰ שדורנו זה (דור האחרון של הגלות, ובמילא, דור הראשון של הגאולה) הוא גלגול של הדור שיצאו ממצרים, הרי, כשם שיציי"מ היתה בזכותן של נשים צדקניות שהיו באותו הדור¹²¹, כמו כן תהי' גאולתנו מגלות זה האחרון בזכות נשים צדקניות שבדורנו¹²², „כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות“¹²³.

וכל עינינו אלו – בפשטות ממש, גאולה האמיתית והשלימה תיכף ומיד ממש.

י"ד, א.

(114) ע"ד הפס"ד בשו"ע או"ח סתק"א ס"ג (מתענית ה, ב).

(115) שה"ש ב, ת.

(116) בא י"ד, ט.

(117) וילך לא, יב.

(118) ירמ"י לא, ז.

(119) ישעי' כו, יט.

(120) שער הגלגולים הקדמה כ. ל"ת וספר הליקוטום להארז"ל שמות ג, ד.

(121) סוטה יא, ב. שמו"ר פ"א, יב. במדב"ר פ"ג, ו.

(122) ראה גם יל"ש רות רמו תרו בסופו (ממדרש זוטא רות); אין הדורות נגאלים אלא בשכר נשים צדקניות שיש בדור.

(123) ויתירה מזה – „נפלאות“ אפילו בערך ליצי"מ (וח"א רסא, ב. אוה"ת נ"ך ע' תפז).

שכינתא שריא⁴⁸.

וזהו גם א' הטעמים שבתי כנסיות ובתי מדרשות שבבבל נקראים „מקדש מעט“ – כי, בביהמ"ק שבו היו מתאספים כל בניו, היתה גילוי כללות השכינה, שנקראת כנסת ישראל, מקור כנס"י שלמטה, משא"כ בבתי כנסיות ובתי מדרשות בארצות אשר באו שם בכל מדינה ומדינה עיר ועיר, שבהם מתאספים עשרה מישראל, שורה ומתגלה עליהם רק חלק כביכול מהשכינה.

ועפ"ז יש לבאר העילוי ד,בית רבינו שבבבל – שלהיותו מקומו הקבוע (בית) של נשיא הדור, „הנשיא הוא הכל“, שכולל כל הדור, יש בו השראת (וגילוי) כללות השכינה (לא רק חלק ששורה (ומתגלה) על עשרה מישראל)⁴⁹, מעין ודוגמת השראת וגילוי השכינה בבית המקדש, „שנסע מקדש וישב שם“⁵⁰, וממנו נמשך השראת וגילוי השכינה בכל בתי כנסיות ובתי מדרשות בארצות אשר באו שם, כמו בית המקדש שממנו אורה יוצאה לכל העולם⁵¹.

ויש לומר, שביתו של נשיא הדור, שכולל כל הדור, הוא ע"ד ובדוגמת „תלפיות“, „תל שכל פיות פונים בו“,

(48) וראה תניא אגה"ק סכ"ג: „שמעתי מרבתי כי אילו נמצא מלאך אחד עומד במעמד עשרה מישראל ביחד אף שאינם מדברים בדברי תורה תפול עליו איתמה ופחד בלי גבול ותכלית משכינתא דשריא עליהו עד שהי' מתבטל ממציאותו לגמרי“.

(49) נוסף לכך שגם בפשטות מתקבצים ובאים ל„בית רבינו שבבבל“ רבים מישראל, שלא בערך לגבי שאר בתי כנסיות ובתי מדרשות. – ולהעיר מר"ה כד, ב: „כיון דנשיא הוא שכיחי רבים גבי“.

(50) ולהעיר מר"ה כד, ב: „בי כנישתא דשף ויתיב בנהרדעא . . . הו עיילי רב (רבינו שבבבל) . . ומצלו התם“.

(51) ראה ירושלמי ברכות פ"ד ה"ה. ועוד.

„בתי כנסיות ובתי מדרשות שבבבל“ היא (נוסף על מעלת בית הכנסת ובית המדרש שבבית רבינו) גם מצד היותו „בית רבינו“³⁹ „רבינו“ (סתם) דכל בניו, נשיא הדור, ו„רבינו שבבבל“, רבן של כל בני הגולה⁴⁰, ביתו של נשיא הדור, ש„הנשיא הוא הכל“⁴¹:

עיקר⁴² הענין להשראת השכינה בביהמ"ק היא בישראל (מצד מעלתם של ישראל, „ישראל וקוב"ה כולא חד“⁴³), כמ"ש⁴⁴, „ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם“, בתוכו לא נאמר אלא בתוכם⁴⁵, ועד"ז בנוגע להשראת השכינה בזמן הגלות („בבבל היא . . . בני כנישתא כו“, „מקדש מעט“) כמודגש בהתחלת המאמר „בוא וראה כמה חביבין ישראל לפני הקב"ה שבכל מקום שגלו שכינה עמהן“, ולא עוד אלא שהתגלות השכינה בבית המקדש היא מפני שבו מתאספים כל בניו, כמ"ש⁴⁶ „בבוא כל ישראל לראות את פני ה' אלקיך במקום אשר יבחר“, ועד"ז בבתי כנסיות ובבתי מדרשות, שבהם מתאספים עשרה מישראל, ש„אכל" בי' עשרה

(39) ועפ"ז יומתק הלשון „בית רבינו“, ולא „בית הכנסת ובית המדרש של רבינו“.

(40) ולהעיר, ש„רבינו שבבבל“ הוא רב (פרש"י), שנקרא רב סתם, „כמו שקרוין לר' יהודה הנשיא רבי בארץ ישראל קרו ל' נמי בבבל רב“ (פי' רשב"ם פסחים ק"ט, ב. ב"ב נב, א.) – ונקרא „ריש סדרא בבבל“ (חולין קלו, ב – הובא בפ"י רשב"ם שם).

(41) פרש"י חוקת כא, כא.

(42) הבהא לקמן – ראה לקו"ת ברכה צח, א. סה"מ תקס"ו ע' קב ואילך.

(43) ראה זח"ג עג, א.

(44) תרומה כה, ח.

(45) ראה אלשיך עה"פ. של"ה סט, א. ועוד.

(46) וילך לא, יא.

(47) סנהדרין לט, א.

הגליות", כלומר, גם ברגע האחרון להגלות נמצאת השכינה בהמקום שגלו ישראל, "שנסע מקדש וישב שם", ומשם שב הקב"ה עם כל בניו להמקדש שבירושלים להשרות ולגלות בו שכינתו לעולם ועד.

וכיון ש"הקב"ה שב עמהן מבין הגליות", מה"מקדש מעט" ("בית רבינו שבבבל"), שנסע מקדש וישב שם, נמצא, שבמקום זה מתחילה ונעשית גאולת השכינה, התגלותה בכל התוקף והשלמות (לא רק באופן ד"מקדש מעט"), שזהו"ע מקדש העתיד.

בסגנון אחר: כשם ששיבת השכינה היא מהמקום שנמצאת בגלות, כך שיבת מקדש העתיד (שענינו השראת וגילוי השכינה) הוא מהמקום, שנסע (מקדש) וישב שם" בזמן הגלות, ששם מתגלה תחילה ואח"כ נעתק למקומו בירושלים.³¹

ואולי יש לומר, שמרומז בלשון הרמב"ם (בהלכות מלך המשיח³²), ובנה מקדש במקומו" - דלכאורה: מהו הצורך להשמיענו כאן שבנין המקדש הוא במקומו³³? ולאידך, למה אינו מפרש המקום, ובנה מקדש בירושלים? - ש"במקומו" רומז³⁴ גם על מקומו של מלך המשיח בזמן הגלות (לפני ש"הרי זה

31) וע"ד שמיצו בנוגע לסנהדרין (שמקומם בלשכת הגזית שבמקדש) - ש"בבבליא (המקום האחרון שבו הייתה הסנהדרין בזמן הגלות) עתידין לתור תחילה ומשם נעתקין למקדש" (רמב"ם הל' סנהדרין ספ"ד).

32) ספ"א.
33) וכמ"ש בהתחלת הפרק, "בונה המקדש (סתם), ולא, בונה המקדש במקומו".

34) ובפשוטו י"ל - שמהענינים שידועו ש"הרי זה משיח בודא" שידע לכיון מקומו של המקדש (ראה לקו"ש ח"ח ע' 362 בהערה. וראה גם לקו"ש ח"כ ע' 652 בהערה).

משיח בודא"י³⁵), היינו, שבהיותו בגלות (ששם יושב³⁶ וממתין ומצפה לגאול את בניו ושכינה עמהן מהגלות) בונה מלך המשיח מקדש (מעט)³⁷ שהוא מעין ודוגמת המקדש שבירושלים³⁸ (כמו "בי כנישתא דשף וית"ב", שנסע מקדש וישב שם"), בתור הכנה למקדש העתיד, שיתגלה תחילה שם, ומשם ישוב (עם הקב"ה ובניו) לירושלים.

ה. ויש להוסיף בביאור העילוי ד"בית רבינו שבבבל" - שמעלתו לגבי

35) ועפ"ז יומתק השינוי בין התחלת הפרק לסיומו - שבהתחלת הפרק כותב ההלכה ש"המלך המשיח . . . בונה המקדש" (כפשוטו), משא"כ בסיומו, שמבאר הסימנים שעל ידם קובעים מי הוא המלך המשיח, "בהזקת משיח", ועד "משיח בודא"י", כותב, "אם עשה והצליח ובנה מקדש במקומו", שכן פעולותיו בזמן הגלות נכלל גם בנין מקדש מעט העיקרי בגלות, בתור הכנה והתחלת ההתגלות דמקדש העתיד, כבפנים. 36) ראה סנהדרין צח, א: "ית"ב אפיתחא דרומי".

37) כמו בית המדרש של עזרא הסופר* - המשיח (גואלן של ישראל) דגלות בבל.

38) ואולי יש לומר, ש"מ"ש ב"מדרש ויל"ש ישע"י רמז (תצט) ש"בשעה שמלך המשיח בא עומד על גג בית המקדש והוא משמיע להם לישראל ואומר ענוים הגיע זמן גאולתכם", קאי על גג בית המקדש דמקדש מעט שבתוך לארץ** שהוא במקום המקדש בירושלים ("שנסע מקדש וישב שם"), כי, לאחר ש"מקדש העתיד יתגלה וירד למטה לא יהי צורך להשמיע לישראל, הגיע זמן גאולתכם".

* ולהעיר, שמעלת "בי כנישתא דהוצל" שקרובה לבית המדרש של עזרא הסופר (כנ"ל הערה 13).

** ועפ"ז יומתק הדין, עומד על גג בית המקדש - ש"גגות . . . לא נתקדשו" (רמב"ם הל' ביהב"ח פ"ח ה"ז), שרומז על חז"ל בערך לקדושת א"י.

משיחות ש"פ ויקרא, פ' החודש, ר"ח ניסן ה'תנש"א

לעשות, ובשלישית קורא המפטיר³.
ובכמה שנים שקביעותם באופן מיוחד מוציאים שלשה ספרים פעם נוספת - כבקביעות שנה זו ש"ה ניסן חל בשבת (ועד"ז בשנים שחל ר"ח טבת' או ר"ח

5) (טו"ע או"ח ס"ו תרסח ו)ר"ס תרס"ט - ולהעיר, שברמב"ם לא הובא ע"ד הוצאת ג' ס"ת בשמח"ת, אלא רק ב' ס"ת, פרשת וזאת הברכה, וקרבת היום (שם פ"ג הי"ב יד), וטעם הדבר - כי הקריאה דהתחלת פרשת בראשית אינה מעיקר הדין, אלא ש"רגילין להתחיל מיד בראשית, כדי שלא יהא פתחון פה לשטן לקטרג לומר כבר סיימו אותה ואינם רוצים לקרותה עוד" (טור שם). וראה הערה הבאה.

6) ויש לומר, שיש מעלה בהקריאה בג' ס"ת בשבת ר"ח ניסן לגבי שבת ר"ח טבת ואדר - כי, הטעם שבמירא דר"י נפתח נפתח ר"ח טבת ואדר (ולא ניסן), הוא, משום ש"צריכא, דאי איתמר בהא וכו'" (מגילה שם. וראה תוד"ה ח"א), משא"כ ר"ח ניסן שאין צורך לפרשו, כי "כש"כ הוא מהנך, דתמן (בר"ח טבת ואדר) המפטיר קורא ההפטר מענינו של המפטיר (הנוכח ושקלים) אף שאינו שייך לשבת ר"ח . . . אבל כאן (בר"ח ניסן) . . . גם בהפטר של פרשת החודש כתיב ובשבתות ובחודשים יבוא כו' להשתחוות לפני ה'", כבהפטר דשבת ר"ח שאין שם רק פסוק, והי' מידי חודש בחודש ושבת בשבתו כו' להשתחוות לפני" (אור שמח לרמב"ם).

ועד"ז י"ל גם בנוגע להקריאה בג' ס"ת בשמח"ת - שכיון שאינה מעיקר הדין (כנ"ל בהערה שלפני⁴), אלא כתוצאה מהמנהג לשמוח בגמרה של תורה" (שלא יוכל להתפרש באופן בלתי-רצוני ח"ו), י"ל, שהטעם שלא נפתח בספרו של הרמב"ם הוא מצד גודל העילוי שאינו יכול להתפרש בתושבע"פ, ע"ד המבואר בנוגע למנהג ד"הקפות" בהשמחה לגמרה של תורה בשמח"ת* (ראה לקו"ש דרושי סוכות פ, ג. ובכ"מ).

7) ובשנת העיבור - כשר"ח טבת חל בשבת חל גם ר"ח ניסן בשבת (ככהקביעות דשנה הבעל"ט).

* משא"כ בשו"ע - שהובא בו גם המנהג דהקפות (רמ"א או"ח שם).

א. ביום הש"ק זה ישנו חידוש מיוחד - שמוציאים שלשה ספרי תורה, ראש חודש ניסן שחל להיות בשבת מוציאים שלשה ספרים, קורין סדר היום (פרשת השבוע) בראשון, וענין ראש חודש בשני, והחודש הזה בשלישי⁵.

ובהקדמה - שהוצאת שלשה ספרים לקרוא בהם הו"ע של חידוש, שהרי, בדרך כלל מוציאים וקורין בס"ת אחד, ו"אם יצטרכו לקרות שני ענינים מוציאים שני ספרי תורה⁶, כמו בשבת ר"ח, ובכל יום טוב, ורק לעתים נדירות (כשצריכים לקרות שלשה ענינים) מוציאים שלשה ספרים:

הפעם היחידה בכל שנה ("אחת בשנה") שמוציאים שלשה ספרים היא בשמח"ת תורה: "מוציאים שלשה ספרים, וקורין באחד וזאת הברכה עד סוף התורה, ובשני בראשית עד אשר ברא אלקים

1) ולהעיר, שחידוש זה נראה בגלוי לכא"א מכניי שבאים לבית-הכנסת, כולל גם קטני קטנים, שעוד לפני שמגיעים לכלל הבנה, וראים שמוציאים שלשה ספרים, ולא עוד אלא שמונשקים כל שלשת הספרים, וב' פעמים, הן בעת הוצאת מארון הקודש (והולכתן להבימה שבבית הכנסת לקרוא בהם), והן בעת הכנסתן לארון הקודש, כמנהג ישראל.

2) רמב"ם הל' תפלה פ"ג הכ"א. - וראה בכס"מ, שדין זה נלמד מהמירא דר' יצחק נפתח (מגילה כט, ב) בנוגע לר"ח טבת ור"ח אדר. ולהעיר, שגם בשו"ע נפתח ע"ד הוצאת ג' ס"ת רק בר"ח טבת שחל בשבת (או"ח סו"ס תרפד), ובר"ח אדר שחל בשבת (שם ר"ס תרפה), ולא נפתח בנוגע לר"ח ניסן שחל בשבת*, כמגילה שם. וראה לקמן הערה 6.

3) שם פ"ב הכ"ג.

4) נוסף על הוצאת כל ספרי התורה שבארון הקודש בעת ההקפות דשמע"צ ודשמח"ת.

* ובאר שמה לרמב"ם שם: "ובשו"ע נשמט".

אדר בשבת⁸).

ועילוי נוסף בשנה זו (גם לגבי כמה שנים שבהם חל ר"ח ניסן בשבת) מצד הקריאה ד, "סדר היום" בפרשת ויקרא – שנוסף על השייכות דפרשת החודש¹⁰ להקריאה דר"ח (בכל ר"ח ניסן שחל בשבת), כיון שמצות קידוש חדשים נאמרה בפסוק, "החודש הזה לכם¹¹", שייכת פרשת החודש (שבה מדובר אודות ר"ח ניסן) גם לפרשת ויקרא – שנאמרה בר"ח ניסן¹², היינו, שבשנה זו מודגש בגלוי הצד השווה דהקריאה בכל השלשה

8) "ראש חודש אדר שחל להיות בשבת מוציאין שלשה ספרים, הראשון קורא בו סדר היום, והשני קורא בו ענין ראש חודש, והשלישי קורא בו כי תשא". וכן "ראש חודש טבת שחל להיות בשבת מוציאין שלשה ספרים, הראשון קורא בו סדר היום, והשני קורא בו ענין ראש חודש, והשלישי קורא בו ענין הנוכה" (רמב"ם שם הכ"ג ד).

9) משא"כ בשנת העיבור, שבר"ח ניסן שחל בשבת קורין פרשת תזריע.

10) כספר השלישי – סיום ותום הקריאה דכל השלשה ספרים ("הכל הולך אחר החיתום"), ומפטרין בהפטר פרשת החודש דוקא.

11) בא יב, ב. וראה רמב"ם ריש הל' קידוה"ה.

12) כפסוק הכתובים, "ויהי בחודש הראשון גו' באחד לחודש (ר"ח ניסן) היום המשכן" (פקודי מ, יז), "ולא יוכל משה לבוא אל אוהל מועד כי שכן עליו הענן וכבוד ה' מלא את המשכן" (שם, לה), ובהמשך לזה, "ויקרא אל משה וידבר ה' אליו מאהל מועד" (ראה גם תנחומא ריש פרשתנו, וכן ספרי זוטא נשא ז, יא. לקו"ת ריש פרשתנו, וכן המשך הפרשה בפרטי דיני הקרבנות, והמשכם בפרשת צו, עד לפרשת שמיני¹³), שמיני למילואים, הוא ר"ח ניסן וראה גם לקו"ת ש"ז ע' 11. סה"ש תשמ"ט ח"ב ע' 508-9. וש"ג).

* להעיר מהשייכות ל"שמיני עצרת", שבו מוציאין ג' סית (בא"ב) – בו ביום שהוא גם שמחת, ובחול – למחרתו, ביום שני של גלויות (משוער שבהערה 5).

ספרים, שכולם שייכים לפרשת החודש, ר"ח ניסן¹³.

ב. ויש לבאר תוכן הלימוד והוראה בעבודת האדם לקונו מהענין דהוצאת שלשה ספרי תורה ביום הש"ק זה – ע"פ הידוע שבכל ענין יש לימוד והוראה בעבודת ה', ועאכו"כ בענין עיקרי וחיוב כהוצאת שלשה ספרי תורה.

ובפרטיות יותר:

כדי להבין תוכן הענין דהוצאת שלשה ספרי תורה בר"ח ניסן שחל בשבת בשנים מיוחדות, יש להקדים תחילה תוכן הענין דהוצאת שלשה ספרי תורה בכל השנים (בשמחת תורה), ולאח"ז יש לבאר ההוספה בשנים מיוחדות שבהם מוציאין שלשה ספרי תורה גם בר"ח ניסן (כשחל בשבת).

13) ועד"ה בהפטורה דפרשת החודש – שנוסף לכך שנתפרש בה גם ענינו של ר"ח (כמ"ש (יחזקאל מו, א-ג), "וביום החודש יפתה גו", "והשתחו עס הארץ גו' בשבתות ובהדשים וגו", "וביום החודש פר בן בקר גו"¹⁴), מדובר בה אודות קרבנות הנשיא¹⁵, ובה מרומז הקשר והשייכות לפרשת השבוע, שקרוב לסיומה מדובר גם אודות קרבן דנשיא¹⁶.

14) אפילו בעניני העולם, ועאכו"כ בעניני תומ"צ, כמ"ש (ותתחנן ו, כד) "ויצונו ה' לעשות את כל החוקים האלה ליראה את ה' גו".

* גם לולי הוספת פסוק ראשון ואחרון מהפטרות שבת ר"ח.

** ובכמה ק"ק (כמנהג האשכנזים) מוסיפים בהתחלת וסיום ההפטורה בפסוקים (שלפני ולאחרי פרטי הענינים ד, בראשון באחד לחודש גו") שבהם מדובר אודות הנשיא. – ולהעיר שכה"ה מנהג רבותינו נשיאנו לאחרי קבלת הנשיאות.

*** ולהעיר, שבנוגע לקרבנות הנשיא שבהפטורה מביא רש"י (מה, יז) ב' דעות, הנשיא הזה בכהן גדול מדבר. . . במלך מדבר, ובפרשת השבוע מדובר אודות שניהם – קרבן ד"כהן המשוח" (ד, ג), וקרבן ד"נשיא" (מלך) ד, (ב).

יחדיו כל מקומות של בתי כנסיות שהיו בעוה"ז¹⁷, "נמצא עתה בגלות. . . בית הכנסת הרי הוא מקום המקדש גופו דלעתיד¹⁸".

ויש לומר, שחיבור הבתי כנסיות שבכל ארץ העמים ("מקדש מעט") לבית המקדש דלעתיד יהי' בהתאם ולפי-ערך חילוקי הדרגות שביניהם – שבת כנסיות המיוחדים שיש בהם מעלה יתירה לגבי שאר בתי כנסיות (כמו "בי כנישתא דהוצל ובי כנישתא דשף ויתיב בנהרדעא", "בית רבינו שבבבל") יהיו קודמים בהחיבור לבית המקדש, שיהיו מחוברים ממש לבית המקדש (נוגעים ודבוקים בו ללא הפסק ביניהם)¹⁹, ועל ידם ובאמצעותם יהיו מחוברים לבית המקדש כל שאר בתי כנסיות שבארץ העמים.

ד. ויתירה מזה יש לומר – שהמקדש דלעתיד (ש, בני ומשוכלל יגלה ויבוא מן השמים²⁰) יתגלה תחילה בהמקום, שנסע מקדש וישב שם" בזמן הגלות ("בית רבינו שבבבל"), ומשם יועתק למקומו בירושלים:

השראת וגילוי השכינה בה, "מקדש מעט" העיקרי שבבבל ("שנסע מקדש וישב שם") היא גם, "כשהן נגאלין" – כמבואר בהמשך הסוגיא ש, אף כשהן נגאלין שכינה עמהן, שנאמר²¹ ושב ה' אלקין את שבותך, והשיב לא נאמר אלא ושב, מלמד שהקב"ה שב עמהן ("את שבותך" כמו עם שבותך²²) מבין שבותך

27) ע"ד וברוגמת לשכת הגזית (מקום מושבם של הסנהדרין) שבביהמ"ק – שתשים סנהדרין "אצל המזבח" (ירושלמי מכות פ"ב ה"ו. מכילתא ס"פ יתרו. ועוד).

28) פרש"י ותוס' סוכה מא, סע"א. ועוד.

29) נצבים ל, ג.

30) חדא"ג מהרש"א שם. תניא אגה"ת ספ"ו.

השראת השכינה בכל מקום שגלו ישראל ע"י ה"מקדש מעט" ש, בארצות אשר באו שם" (מעין ודוגמת השראת השכינה במקדש שבירושלים) אינה אלא בזמן הגלות, אבל לאחרי ש, עתידין להגאל²³, "תחזור גילוי שכינה לירושלים ולא תשאר שם במקום שגלו ישראל כבר²⁴, היינו, שלא תהי' השראת השכינה במקום בחוץ לארץ שעליו עמד ה"מקדש מעט"²⁵, כיון שה"מקדש מעט" יעקר ממקום זה ויקבע בארץ ישראל, במקדש הגדול שבירושלים.

ולכן, אמרו במדרש לעתיד לבוא יהי' ביהמ"ק גדול כירושלים שבעוה"ז. לפי שבירושלים הבנוי לעתיד יהי' חוברה לה למקדש יחדיו כל מקומות של בתי כנסיות שהיו בעוה"ז²⁴.

וכמרומו גם בפסוק²⁶, "והביאותים אל הר קדשי ושמחתים בבית תפלתי גו' יקרא לכל העמים" – ש, "בית תפלתי" שקאי על בית המקדש דלעתיד, "בעוה"ז בגלות הוא יקרא לכל העמים דהיינו בתי כנסיות שבכל ארץ העמים שיקבעו לעתיד בא"י מחובר לבית המקדש"²⁴.

ועפ"ז ניתוסף עוד יותר בגודל המעלה ד, מקדש מעט" – דכיון ש, בירושלים הבנוי לעתיד יהי' חוברה לה למקדש

23) מגלות אדום, אבל כשנגאלו כבר מגלות בכל, נשארה גילוי שכינה שם. דהא בזמן אביי שהי' כמה מאות שנים אחר שנגאלו מבבל ועדיין נשארה גילוי השכינה שם בבהכ"נ" (חדא"ג מהרש"א שם).

24) חדא"ג מהרש"א שם.

25) ולכן, "בתי כנסיות שבבבל על תנאי הן עשוין", "כשחרב. . . מהני התנאי. . . לאותן שבבבל. . . שהרי לעת בא גואל במהרה בימינו תפקע קדושתן" (תורה"ה בתי כנסיות – מגילה כה, ריש ע"ב).

26) ישע"י נו, ז.

עמהן, גלו למצרים שכינה עמהן . . לבבל שכינה עמהן . . בבבל היכא אמר אביי בבי כנישתא דהוצל¹³ ובבי כנישתא דשף ויתיב¹⁴ בנהרדעא¹⁵, ולא תימא הכא והכא, אלא זמנין הכא וזמנין הכא¹⁶:

החדוש ב, שכינה עמהן" (גם בגלות) הוא - „גילוי השכינה . . במקומות מיוחדות כמו במשכן ומקדש"¹⁷, ומקום זה הוא בבתי כנסיות ובבתי מדרשות, שנקראים „מקדש מעט"¹⁸, כהמשך הסוגיא.

ועפ"ז י"ל, שבהמשך דברי הגמרא „בבבל היכא . . בבי כנישתא דהוצל ובבי כנישתא דשף ויתיב בנהרדעא" (בתי-כנסת מיוחדים בבבל), מדובר אודות גילוי שכינה באופן נעלה יותר מגילוי

13) כנישתא דהוצל קרובה לבית המדרש של עורא הסופר למטה מנהרדעא (ערוך ערך שף). וראה לקמן הערה 37.

14) (שם מקום ו)בנאה יכני וסיעתו מאבנים ועפר שהביאו עמהן בגלותן לקיים מה שנאמר כי רצו עבדיך את אבניו ואת עפרה יחוננו" (פרש"י ובעין יעקב). ובפרש"י ר"ה כד, ב: „מקום הוא, ויש פותרין שחרב וזור ונבנה, ותמיד היתה שכינה מצוי' שם, ויכני וגלותו בנאוהו שנשאו עמהם מאבני ירושלים, ועליהם נאמר כי רצו עבדיך את אבניו". ובערוך שם: „יסדוה מאבנים ועפר דאיתא בהדיהו מבית המקדש . . וקריוה שף יתיב, כלומר, שנסע מקדש וישב שם".

15) ובערוך שם: „רב אמר בכנישתא דהוצל ושמואל אמר בכנישתא דשף ויתיב בנהרדעא".

16) הביאור ע"ד הקבלה - ראה לקוטי לוי"צ לחז"ל ע' רסב.

17) חז"ל דא"ג מהרש"א שם. - ומוסיף ש, בגירסת הע"י מייתי נמי גלו לעילם שכינה עמהם שנאמר ושמתו כסאי בעילם, דהיינו מקום מיוחד לגילוי שכינה".

18) ונקראים גם „משכנות" - „אוהב ה' גוי משכנות יעקב", דריש משכנות בתי כנסיות ובתי מדרשות שהם במקום משכן שהשכינה שרוי בהם בגלות" (ברכות שם ובחז"ל מהרש"א).

השכינה שבשאר בתי כנסיות ובתי מדרשות („מקום שניכר שהיא שורה שם"¹⁹), ויתירה מזה, שישנו מקום מיוחד (אחד, יחיד ומיוחד) שהוא תמורת המקדש שבירושלים („המקום אשר יבחר ה'²⁰"), שבו עיקר השראת וגילוי השכינה, שלכן, „לא תימא הכא והכא (בבי כנישתא דהוצל ובבי כנישתא דשף ויתיב בנהרדעא) אלא זמנין הכא וזמנין הכא", במקום אחד דוקא.

וענין זה מודגש בשמו של המקום, „בי כנישתא דשף ויתיב בנהרדעא" - שהפירוש ד, שף ויתיב" הוא „שנסע מקדש וישב שם"²¹, היינו, גילוי השכינה שהי' במקדש בירושלים (ולא במקום אחר), נסע וישב במקום מיוחד בבבל, תמורת המקדש בירושלים²².

ומזה מובן גם בנוגע ל„מקדש מעט" שבהמשך הסוגיא - שנוסף על כללות הענין ד, „מקדש מעט" שבבל „בתי כנסיות ובתי מדרשות שבבבל", ישנו ה„מקדש מעט" העיקרי תמורת המקדש הגדול שבירושלים, „בית רבינו שבבבל", „שנסע מקדש וישב שם".

ג. ועוד ועיקר - שהמעלה המיוחדת ב„מקדש מעט" ד„בית רבינו" נמשכת גם (וביתר שאת וביתר עוז) „כשהן עתידין להגאל", שאז (כהמשך הסוגיא) „עתידין בתי כנסיות ובתי מדרשות שבבבל שיקבעו בארץ ישראל":

19) פרש"י לעין יעקב שם.

20) פ' ראה יב, ה. ועוד.

21) ערוך שם (הובא בחז"ל מהרש"א).

22) ולכן ה"ה גם המקום העיקרי דגילוי התורה, „מקום קבוע שממנו יוצאת הוראה לאנשי העיר", ע"ד ובדוגמת לשכת הגזית שבביהמ"ק. וראה רמב"ן במלחמות ספ"ד דכתובות: „עיקר תורה מימי גלות בנהרדעא שם שגלות יכני' וההרש והמסגר כו'".

(גם בזמן הזה כשהארון גנוז²¹) - שבחי' משה שישנו בכא"י מישראל²² אומר (ממשיך ומגלה) ופועל שיהי' הענין ד„קומה ה'", הוספה (קימה) בכל עניני קדושה, „עשה טוב", וכן הענין ד„יפוצו אויבך וינוסו משנאיך", ביטול ושליטת כל הענינים הבלתי-רצויים, „סור מרע"²³, היינו, שהוצאת ספר תורה („ויהי בנסוע הארון") מהוה נתינת-כח²⁴

21) יומא נב, ב. וש"נ. רמב"ם הל' ביהב"ח רפ"ד.

22) ראה תניא רפ"ב. לקו"ת פרשתנו ב, א. ובכ"מ.

23) כולל גם - ובעיקר - הפיכתם לקדושה, שעפ"ז יומתק שהענין דסו"מ („ויפוצו אויבך") בא לאחר הענין דע"ט (אף שהסדר הרגיל הוא סו"מ וע"ט), כיון שהכוונה היא גם ובעיקר להפיכת הרע לקדושה, שענין זה בא לאחר שלימות העבודה דע"ט. וראה לקמן ס"ז.

24) ויש לומר, שבנתינת-כח ד„בנסוע הארון" נכללת גם הברכה בעניני פרנסה (שע"ז יוכל לעסוק בעבודת ה' מתוך מנוחה, ללא דאגות וטרדות הפרנסה) - דכיון שכשנגזר הארון נגנזה עמו צנצנת המן (יומא ורמב"ם שם), מובן, שהנתינת-כח ד„בנסוע הארון" (ברוחניות, גם לאחר שנגזר) קשורה גם עם צנצנת המן, שממנה ועל ידה נמשכת הברכה בפרנסה*, כמ"ש (בשלה טו, לבי"ג ובפרש"י) „קח צנצנת אחת ותן שמה מלא העומר מן והנח אותו לפני ה' (לפני הארון)** למשמרת לדורותיכם", „ראו בזה נתפרנסו אבותיכם, הרבה שלוחין יש לו למקום להכין מזון ליראיו", ולכן אין צורך ואין תועלת בטירחא יתירה, כמו במן ש„לא העדיף המרבה והממעיט לא החסיר" מ„עומר לגלגלת" (שם, טו, יח), ובו נכללו „כל מעדני עולם*** (במדב"ר פ"ז, ד).

* ולהעיר מפתגם אדמו"ר מהר"ש שפרנסה בזמן הזה הוא בדוגמת המן, „לחס מן השמים" (ראה סה"מ תרנ"א ע' קצו. ועוד).

** להעיר ש„לא נאמר מקרא זה עד שנבנה אוהל מועד" (פרש"י שם) - בר"ח ניסן.

*** ועפ"ז יש לבאר השייכות דצנצנת המן להארון - כיון שבארון הי' גילוי אלקות שלמעלה

ובהקדם המדובר כמ"פ שגם הענינים שהם „אחת בשנה" מהווים לימוד והוראה ונתינת-כח בכל השנה כולה¹⁵, ועד"ז בנדוד"ד, שהוצאת שלשה ספרי תורה בשמח"ת שייכת ופועלת בכל השנה כולה¹⁶, וכן הוצאת שלשה ספרי תורה בר"ח ניסן¹⁷ שחל בשבת שייכת ופועלת בכל השנה כולה¹⁸, ולא עוד אלא שפועלת גם בשאר השנים שקביעותם שונה, שגם בהם ישנו הלימוד והוראה ונתינת-כח מהוצאת שלשה ספרי תורה בר"ח ניסן שחל בשבת, נוסף על הלימוד והוראה ונתינת-כח מהוצאת שלשה ספרי תורה בשמח"ת שבכל שנה, כדלקמן.

ג. תוכן הענין דהוצאת ספר תורה (ועאכו"כ שלשה ספרי תורה) מובן מהתפלות שאומרים בעת פתיחת הארון, שהתחלתם בפסוקי¹⁹, „ויהי בנסוע הארון גוי", ש„ספר (תורה) חשוב הוא בפני עצמו", אחד מ„שבעה ספרי תורה"²⁰:

הוצאת ספר תורה היא כמו נסיעת הארון, שאז „ויאמר משה קומה ה' ויפוצו אויבך וינוסו משנאיך מפניך".

וענינו בעבודת כל אחד ואחד מישראל

15) ומרומו גם בהלשון „אחת בשנה" - שה„אחת" נמשך וחודר (בכל השנה).

16) ובפרט ע"פ היריעה שמועדי חודש תשרי, אותיות רשית, הם מועדים כלליים שנמשכים ופועלים בכל השנה כולה (סה"מ ת"ש ע' 49. ועוד).

17) ובפרט שר"ח ניסן הוא „ראשון גוי' לחדשי השנה", „ראש השנה לרגלים" (ריש מס' ר"ה. שם ד, א), כמו שמח"ת, שהוא הסיום ותום דראש השנה.

18) ויש לומר - גם על החדשים שלפנ"ז, מהתחלת השנה, כיון שיודעים כבר (ע"פ הלוח) שר"ח ניסן חל בשבת.

19) בהעלותך יו"ד, לה.

20) שבת קטז, רע"א.

לכללות העבודה²⁵.

ומזה מובן גודל העילוי שבהוצאת שלשה ספרי תורה - שהנתינת כח לכללות העבודה שבהוצאת ספר תורה (ויהי בנסוע הארון) היא באופן של חזקה (בתלת זימני הוי חזקה²⁶), תוספת כח וחיווק בכללות העבודה²⁷.

ד. ובהוצאת שלשה ספרי תורה גופא ישנם ב' אופנים (בכללות): (א) חזקה שצריכה להיות וישנה בעבודה התמידית שבכל שנה ושנה (תמידים כסדרם) - הוצאת שלשה ספרי תורה בשמח"ת, (ב) חזקה שבאה באופן של חוספה (מוספים כהלכתם) בשנים שיש בהם קביעות מיוחדת²⁸ - (ובנדוד) הוצאת שלשה ספרי תורה בר"ח ניסן שחל בשבת.

25 וכמודגש גם בהמשך התפלות לאחרי ויהי בנסוע הארון - אנא עבדא דקדושא בריך הוא דסגינא קמי' כו', אנא רחמיים כו' ויגער ביצר הרע מן הנשואים כו'.

26 ב"מ ק, ריש ע"ב. וש"נ.

27 ויש לקשר זה עם הטעם הפשוט הוצאת שלשה ספרי תורה מפני טורח הציבור, שלא יטריח עליהם להיות עומדים עד שיגלול ספר תורה (רמב"ם שבערע 3) - שהתוספת כח וחיווק (חזקה) בכללות העבודה שוללת טירחא בעבודה בענין פשוט (להיות עומדים עד שיגלול ס"ת), כדי שתהי' הטירחא והיגיעה בענינים נעלים יותר.

28 ולהעיר, שבקביעות שנה זו מודגש ביותר התוקף דחזקה בהמשכת הקדושה - שהתחלת השנה בג' ימים רצופים (חזקה) דקדושת יו"ט ושבת, ב' ימים דר"ה (ביום המישי ויום ששי) ויום השבת, ובחול"ל גם בימים ראשונים דסוכות, ובשמע"צ ושמח"ת - ג"פ ג' ימים רצופים דקדושת יו"ט ושבת.

ממדידה והגבלה, עד שמקום הארון אינו מן המדה (יומא כא, טע"א. וש"נ), ודוגמתו במן, שהעומר לגלגלת' ה' למעלה ממדידה והגבלה, הן בכמות, שהושוו בו המדה והממעיט, והן באיכות, שנכללו בו כל מענדי עולט.

והחילוק ביניהם הוא בהתאם לתוכן הקריאה בהשלשה ספרי תורה:

תוכן הקריאה בשלשה ספרים בר"ח ניסן שחל בשבת, מודגש בהקריאה בספר השלישי²⁹ שבו קורין פרשת החודש ע"ד ענינו המיוחד דר"ח ניסן³⁰ - החודש הזה לכם ראש חדשים וגו'.

ותוכן הקריאה בשלשה ספרים בשמח"ת, מודגש בהקריאה (בספר השני) בהתחלת התורה [שהרי הטעם שקורין בשלשה ספרים (אף שהקריאה מעיקר הדין היא בפרשת וזאת הברכה, וקרבת היום³¹, ב' ספרים בלבד) הוא מפני שמתכיפין התחלה להשלמה³²] - בראשית ברא אלקים וגו'.

ובלשון חז"ל (שהובא בהתחלת פירוש רש"י על התורה) לא הי' צריך להתחיל את התורה אלא מהחודש הזה לכם שהיא מצוה ראשונה שנצטוו בה ישראל ומה טעם פתח בבראשית וכו', היינו, שהקריאה דשמח"ת היא באופן דפתח בבראשית, והקריאה דשבת ר"ח ניסן היא מהחדש הזה לכם. מצוה ראשונה שנצטוו בה ישראל.

ויש לומר שהחילוק בין הקריאה דפרשת החודש להקריאה דשמח"ת הוא ע"ד ובדוגמת החילוק שבין ניסן לתשרי (שהמועדים שבו מסתיימים בשמח"ת), כידוע³³ שתשרי ענינו הנהגה טבעית

29 סיום והותם (מפטיר) הקריאה בכל השלשה ספרים, כנ"ל הערה 10.

30 ששייך גם (לשבת) ר"ה - מצות קידוש חדשים, ולפרשת ויקרא - שנאמר בר"ח ניסן (כנ"ל ס"א).

31 רמב"ם הל' תפלה פ"ג ה"י"ד (וראה לעיל הערות 6-5).

32 נוסח, מרשות' לחתן בראשית.

33 ראה סה"מ מלוקט ח"ד ע' קצד. וש"נ.

„ואהי להם למקדש מעט . . זה בית רבינו שבבבל“

- ע"ד בית-הכנסת ובית-המדרש המרכזי דלויבאוויטש שבליובאוויטש (770) -

ומעלה יתירה (בבית הכנסת ובית המדרש שב), בית רבינו לגבי שאר בתי כנסיות ובתי מדרשות - כדרשת חז"ל⁸ „מאי דכתיבי אוהב ה' שערי ציון מכל משכנות יעקב, אוהב ה' שערים המצויינים בהלכה יותר מבתי כנסיות ובתי מדרשות. . מיום שחרב בית המקדש אין לו להקב"ה בעולמו אלא ארבע אמות של הלכה“, „דבזמן שביהמ"ק קיים הי' שם לשכת הגזית שמשם יוצאת הלכה פסוקה ע"פ סנהדרין ועמהם ודאי השכינה שרוי, ועכשיו שחרב ביהמ"ק אותן ד' אמות של הלכה. . מקום קבוע שממנו יוצאת הוראה לאנשי העיר⁹ (ולכן גם התפלה היא במקום זה דוקא¹⁰) - שזה ענינו של „בית רבינו“¹¹.

ומצד העילוי המיוחד (בבית הכנסת ובית המדרש שב), „בית רבינו“ לגבי שאר בתי כנסיות ובתי מדרשות שבבבל, ה"ה „מקדש מעט“ העיקרי שנותן הקב"ה לישראל בזמן הגלות תמורת המקדש הגדול שבירושלים.

ב. ויש להביא ראי' לחילוקי הדרגות ב„מקדש מעט“ - ממ"ש בהתחלת הסוגיא (ע"ד השראת השכינה בישראל בזמן הגלות), „בכל מקום שגלו שכינה

א. על הפסוקי „ואהי להם למקדש מעט בארצות אשר באו שם“ - שגם בחוץ לארץ (בארצות אשר באו שם), במקום ובזמן הגלות, ישנו „מקדש מעט“, מעין ודוגמת „המקדש הגדול אשר בירושלים“², „תניין (שני) לבית מקדשא“³ - איתא בגמרא „אמר רבי יצחק אלו בתי כנסיות ובתי מדרשות שבבבל, ור"א אמר זה בית רבינו שבבבל“.

ויש לומר, שר"י ור"א לא פליגי, היינו, שגם לדעת ר"א נקראים כל בתי כנסיות ובתי מדרשות שבבבל „מקדש מעט“, וגם לדעת ר"י עיקר ושלמות הענין ד„מקדש מעט“ הוא ב„בית רבינו“:

התואר „רבינו“ - הוא ע"ש שמלמד תורה לתלמידים, ו„בית רבינו“ (הבית שבו מלמד רבינו תורה לתלמידיו) - הוא בית מדרש, ובמילא ה"ה גם בית כנסת (הבית שבו מתכנסים הרב והתלמידים לתפלה), כיון שהלימוד והתפלה צ"ל בבית אחד, כהמשך הסוגיא „הואי גריסנא בבי כנישתא“.

1) יחזקאל יא, טז.

2) מצו"ד עה"פ.

3) תרגום יונתן ופרש"י עה"פ.

4) מגילה כט, א. - ובהמשך הסוגיא דריש על

בתי כנסיות ובתי מדרשות הפסוק „ה' מעון אתה היית לנו בדור ודור“, „דהיינו גם כשאין בית המקדש קיים יהי' מעון לנו בבתי כנסיות כו“ (תדא"ג מהרש"א). וראה לקמן ס"ח.

5) רב (פרש"י).

6) ועד"ז בברכות ה, א: „לא הוה מצלינא אלא

היכא דגריסנא“. וראה פ"י הרי"ף מגילה שם.

7) תדא"ג מהרש"א לברכות ומגילה שם. ואכ"מ.

8) ובהגהות הבי"ח: „לא הואי גריסנא אלא בבי כנישתא היכא דמצלינא“.

8) ברכות שם.

9) תהלים פז, ב.

10) תדא"ג מהרש"א שם.

11) „כיון דשמענא להא. . מיום שחרב בית המקדש אין לו להקב"ה בעולמו אלא ארבע אמות של הלכה בלבד, לא הוה מצלינא אלא היכא דגריסנא“ (בברכות שם).

12) ע"ד ובדוגמת הסנהדרין - „השופט אשר יהי' בימים ההם“ (שופטים יז, ט), „בית דין שבדורך“ (רמב"ם הל' ממרים רפ"ב).

בבנין עירך וששים בעבודתך, ונאכל שם מן הזבחים ומן הפסחים אשר יגיע דמם על קיר מזבחך¹⁶¹ לרצון, ונודה לך שיר חדש¹⁶² על גאולתנו ועל פדות נפשנו,

(161) כלשון הכתוב בפרשתנו (א, טו): „ונמצה דמו על קיר המזבח“.

(162) ראה של"ה שבהערה 74: „נו"ן כפופה . . שירה חדשה הנקבה, ונו"ן פשוטה שיר חדש“.

(163) לשון עבר דייקא, כיון שהברכה היא על הגאולה ממצרים („אשר גאלנו וגאל את אבותינו ממצרים“) – ויש לומר, שכיון שחתימת הברכה באה לאחרי ובסמיכות ממש להבקשה על הגאולה העתידה, ה"ה כוללת גם הגאולה העתידה כפי שנעשית (לא בלשון עתיד, ולא רק בלשון הווה,

ברוך אתה ה' גאל ישראל¹⁶³“.

„גואל ישראל“, אלא גם בלשון עבר, „גאל ישראל“*, כיון שהיתה כבר ברגע שלפניו.

(* ואולי י"ל שמדומז גם בפתיחת הברכה (שהיא מעין החתימה) „אשר גאלנו“ – שרומז גם להגאולה העתידה (שבהמשך הברכה) כפי שהיא בלשון עבר. ועפ"ז יומתק הקדימה ד.א. אשר גאלנו לפני „וגאל את אבותינו“ – שהקירבה אלינו „גאלנו“) היא (לא רק בגלל שאנו מרגישים ש„אילו לא הוציא הקב"ה את אבותינו ממצרים הרי אנו כו' משועבדים היינו“, אלא גם ו) בעיקר מפני שקאי (גם) על גאולה העתידה (כפי שהיא בלשון עבר) שתה"ל לנו „גאלנו“, ולאח"ז (ועי"ז) גם „לאבותינו“.

כללות העבודה באופן של הוספה על הסדר הרגיל („מוספים כהלכתם“), עבודה באופן של הנהגה נסית.

ה. ויש לבאר זה בפרטיות יותר – ע"פ הדיוק בלשון מארו"ל ש„החודש הזה לכם“ היא „מצוה ראשונה שנצטוו בה ישראל“, „מצוה דייקא, ולא „תורה“³⁸:

ידוע החילוק בין תורה למצוה – שתורה היא למעלה מהעולם, משא"כ מצוה ענינה ציווי להאדם איך להתנהג בעולם כדי שיהי' החיבור (מצוה מלשון צוותא) דהאדם והעולם עם הקב"ה.

ומזה מובן בנוגע ל„החודש הזה לכם . . מצוה ראשונה“ – שהכוונה ב„הנהגה נסית“ שבעבודה דחודש ניסן (שעל זה נעשית ה„חזקה“ בהוצאת שלשה ספרי תורה בשבת ר"ח ניסן), אינה (רק) לעבודה בענינים שלמעלה מהעולם, כמו לימוד התורה שלמעלה מהעולם (שהרי ענין התורה מודגש בגלוי ב„שמחת תורה“³⁹ יותר מאשר בשבת ר"ח

„פתח בבראשית“), וניסן ענינו הנהגה נסית³⁴ – סדר ההנהגה דישראל שבשבילם (ובשביל התורה) נברא העולם³⁵ (ועד שנשאלת השאלה „מה טעם פתח בבראשית“, הרי „לא הי' צריך להתחיל את התורה אלא מהחודש הזה לכם שהיא מצוה ראשונה שנצטוו בה ישראל“), שהנהגה שלהם הוא הנהגה נסית, כמארו"ל³⁶ בפירוש „החודש הזה לכם“, „כשבחר ביעקב ובניו קבע בו ראש חודש של גאולה“ (גאולה גם מהנהגה טבעית להנהגה נסית).

ועפ"ז יש לבאר החילוק דב' האופנים בהוצאת שלשה ספרי תורה בשמח"ת ובשבת ר"ח ניסן – שבהוצאת שלשה ספרי תורה בשמח"ת נעשית ה„חזקה“ על כללות העבודה ע"פ סדר הרגיל („תמידים כסדרם“), עבודה באופן של הנהגה טבעית, ובהוצאת שלשה ספרי תורה בשבת³⁷ ר"ח ניסן נעשית „חזקה“ על

(34) כמרומז בשמו של החודש – „ניסן, שבו נעשו נסים לישראל“ (פס"ז (לקח טוב) בא יב, ב), ולא רק „נסים“ סתם, אלא גם „נסי נסים“ („נס בתוך נס“), כמרומז בב' הנוני"ן ד„ניסן“ (ראה ברכות נו, רע"א ובפרש"י וחד"א ג מהרש"א שם). (35) פרש"י ר"פ בראשית. ובכ"מ. (36) שמו"ר פט"ו, יא.

(37) להעיר, שהעבודה דיום השבת היא באופן של הנהגה נסית לגבי ששת ימי המעשה, כי העבודה דששת ימי המעשה היא בל"ט מלאכות דעובדין דחול, הנהגה טבעית, משא"כ ביום השבת העבודה היא בעניני קדושה, ולא עוד אלא ש„כל מלאכתך עשוי“, שגם עניני העולם („מלאכתך“) מתעלים לקדושה, ל„מלאכת הארבעים“ („ארבעים מלאכות (חסר אחת)“), „מלאכת הצדיקים“ (ראה סה"מ עת"ר ע' רב. ובכ"מ), שהו"ע דהנהגה נסית.

וי"ל שענין זה נעשה ביום השבת באופן של „חזקה“* – בג' הדרגות שביום השבת, מעלי שבתא, יומא דשבתא ורעוא דרעיון.

(* כולל גם התחזקות בהשמירה והזהירות מכל

(38) כהלשון בהתחלת המאמר „לא הי' צריך להתחיל את התורה אלא מהחודש הזה לכם“, שבהתאם לזה יכולים להמשיך „שהיא התחלת התורה לישראל“, וכיו"ב.

(39) שמחה הקשורה עם גמר ושלמות קבלת התורה ביוה"כ"פ, „יום חתונתו“, שניתנו בו לוחות אחרונות (תענית כו, ב ובפרש"י. שם ל, ב).

ועפ"ז י"ל, שהוצאת שלשה ספרי תורה בשמח"ת ענינה נתינת-כה באופן של „חזקה“ על לימוד התורה.

ובפרטיות יותר: ג' הספרים הם כנגד ג' ענינים-מצבים בלימוד התורה: נצחיות התורה, ההתחדשות שבתורה – „בכל יום יהיו בעיניך חדשים“ (פרש"י תבוא כו, טו. ועוד), וההוספה

פרטי הענינים הקשורים לל"ט מלאכות האסורות בשבת, שיש בהם ריבוי הלכות, „הלכתא רבתא לשבתא“ (ראה גם תניא (אגה"ק) בסופו).

שלשה ספרי תורה בשבת ר"ח ניסן לפעול
 „חזקה“ בעבודה באופן הנהגה נסית
 מודגשת גם בהקריאה בשלשת הספרים⁴⁴.

הקריאה בספר הג' - „החודש הזה
 לכם“:

על הפסוק „החודש הזה לכם“ דרשו
 חז"ל „משבחר ביעקב ובניו קבע להם
 ראש חודש של גאולה“ (כנ"ל ס"ד),
 וענינו בעבודה - יציאה (גאולה)
 מהמדידה והגבלה דהעבודה הרגילה
 לעבודה באופן של הנהגה נסית.

והמשך הפרשה בענין קרבן פסח, „על
 שם הדילוג והפסיחה“⁴⁵ - עבודה באופן
 של פסיחה ודילוג, למעלה ממדידה
 והגבלה, הנהגה נסית.

הקריאה בספר הב' - „ענין ראש
 חודש“:

ענינו של „(ראש) חודש“ הוא -
 חידוש והוספה על העבודה שע"פ סדר
 הרגיל, כידוע שימי השבוע התלויים
 במהלך החמה „ויהי ערב ויהי בוקר“
 שמאירה תמיד ללא שינויים, שייכים
 לעבודה הרגילה באופן ד"תמידיים
 כסדרם, הנהגה טבעית שהיא באופן
 ד"לא ישבותו“⁴⁶, וימי החודש התלויים
 במהלך הלבנה שמתחדשת מידי חודש
 בחדשו והולכת וגדלה עד למעמד ומצב
 ד"קיימא סיהרא באשלמותא“⁴⁷, שייכים
 לעבודה באופן ד"מוספים כהלכתם",
 הנהגה נסית באופן של חידוש.

והחידוש דשבת ר"ח הוא בחיבור ב'

44) נוסף על האמור לעיל (ס"א) שגם הקריאה
 דר"ח ופרשת ויקרא שייכים לר"ח ניסן.

45) פרש"י בא יב, יא.

46) נח ח, כב.

47) זהר ח"א קנ, רע"א. ח"ב פה, רע"א. ועוד.

וראה שמו"ר פט"ו, כו.

בענינים הקשורים עם הגאולה - שנעשה
 התוקף ד"חזקה" ע"י פס"ד התורה (ג'
 ס"ת), שבסמיכות זמן להוצאת השלשה
 ספרי תורה (לפני הוצאת הספר תורה
 בזמן המנחה¹⁵³) מתגלה הארון „ויהי
 בנסוע הארון“ והס"ת בביהמ"ק השלישי
 (ש"בנו¹⁵⁴) ומשולל יגלה ויבוא מן
 השמים, שנאמר¹⁵⁵ מקדש אדני כוננו
 ידיך¹⁵⁶, בגאולה השלישית, עלי'
 נאמר¹⁵⁷ „ביום השלישי יקימנו ונחי'
 לפניו“.

ובלשון הכתוב בסיום חותם
 ההפטורה: „והי' מידי חודש בחדשו ומידי
 שבת בשבתו (החל משבת ר"ח זה¹⁵⁸) יבוא
 כל בשר להשתחוות לפני אמר ה'", בבית
 המקדש השלישי (השלימות ד"אוהל
 מועד"), שתוכותו תהי' בר"ח ניסן, כמ"ש
 בהפטורה „בראשון באחד לחודש תקח פר
 בן בקר וחסאת את המקדש“, וממשיך
 לבאר פרטי הענינים ד"חנוכת המזבח
 בימי המלך המשיח כשיבנה בית
 שלישי¹⁵⁹.

ובדרך ממילא, בבוא י"ד ניסן, נהי'
 כולנו (בתוככי כל בני, וכל בני שבכל
 הדורות) בביהמ"ק השלישי, „שמחים¹⁶⁰

פרשת ויקרא, „ויקרא אל משה וידבר
 ה' אליו מאוהל מועד“ - ששלימותו תהי'
 בבית המקדש השלישי, שהוא גם משולש
 „חזקה“ כיון שכולל גם בית ראשון ובית
 שני¹⁴³,

ר"ח ניסן - „ראש חודש“, שענינו
 חידוש הלבנה, ודוגמתו בישראל (שדומין
 ללבנה ומונין ללבנה¹⁴⁴) „שהם עתידים
 להתחדש כמותה“¹⁴⁵, ו(ר"ח) „ניסן“,
 „(ראש) חודש של גאולה“, בניסן נגאלו
 ובניסן עתידין להגאל¹⁴⁶,

שנת ה'תנש"א - „תנשא“ בה"א
 הידיעה, „תנשא מלכותו“¹⁴⁷ ד"דוד עבדי
 נשיא להם לעולם“¹⁴⁸, דוד מלכא
 משיחא¹⁴⁹,

הי' תהא שנת אראנו נפלאות - „כימי
 צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות“¹⁵⁰,
 ובאופן ש"בהווייתה תהא“¹⁵¹, ככל התוקף
 והנצחיות, גאולה שאין אחרי' גלות¹⁵².

ובכל זה נעשה התוקף ד"חזקה" ע"י
 הוצאת שלשה ספרי תורה והקריאה
 בשלשת הספרים וההפטורה על שלשתם

143) ראה חז"ל רכא, א.

144) ראה סוכה כט, א. ב"ר פ"ו, ג. אוה"ת
 בראשית ד, סע"ב ואילך. ועוד.

145) נוסח ברכת „קידוש לבנה“ (סנהדרין מב,
 א).

146) ר"ה יא, רע"א. שמו"ר פט"ו, יא.

147) בלק כד, ז ובפרש"י.

148) יחזקאל לו, כה.

149) משבט יהודה, שהנשיא שלו (נחשון בן
 עמינדב) הקריב קרבנו בר"ח ניסן „על שלשלת
 המלוכה“, החל מהמלכות דיהודה (שהמליכו אביו
 על אחיו), והמשכה ע"י מלכי בית דוד שעמדו
 ממנו, עד למלך המשיח (ראה במדב"ר פ"ג, יד).

150) מיכה ז, טו.

151) ראה ברכות יג, א. מגילה ט, א. שם יז,

ריש ע"ב. בכורות ד, ב. ובכ"מ.

152) מכילתא בשלח טו, א. הובא בתור"ה ה"ג
 ונאמר - פסחים קטז, ב.

ניסן⁴⁰), כי אם, שה"נהגה נסית" נמשכת
 וחודרת (גם) בעבודה בעניני העולם
 במעשה בפועל - כמודגש בזה ש"החודש
 הזה לכם" היא „מצוה ראשונה שנצטוו בה
 ישראל“, היינו, לא ענין של תורה
 שלמעלה מהעולם⁴¹, כי אם „מצוה“ דוקא,
 מעשה בפועל בעניני העולם; אלא
 שהעבודה במעשה בפועל בעניני העולם
 אינה ע"ד הרגיל, כמו הנהגה טבעית, כי
 אם כמו הנהגה נסית, באופן של הרמה (נס
 מלשון הרמה⁴²) למעלה מטבעו
 ורגילותו⁴³.

וענין זה הוא בהדגשה יתירה בשבת
 ר"ח ניסן דשנת „אראנו נפלאות“
 (ובהוספה על „שנת ניסים“ שלפנ"ז) - כי,
 בשנה זו הסדר הרגיל „תמידיים כסדרם“
 הוא באופן של „נפלאות“ (שלמעלה
 מ„ניסים“ סתם), וזוהו מובן שבשבת ר"ח
 ניסן ישנה נתינת כח (ובאופן של „חזקה“
 ע"י הוצאת שלשה ספרי תורה) לעבודה
 באופן של הנהגה נסית נעלית יותר, ועד
 לעילוי שבאין ערוך, גם ביחס להנהגה
 נסית דחודש ניסן בכל השנים.

ו. ויש לומר, שההוספה (בהוצאת

והחידוש בתורה - „תלמיד ותיק עתיד לחדש“
 (ראה מגילה יט, ב. ועוד). ובסגנון אחר: תושב"כ,
 תושבע"פ וחידושו של תלמיד ותיק.

40) דאף שגם חג הפסח (ענינו העיקרי דר"ח
 ניסן) קשור עם קבלת התורה כמ"ש „בהוציאך את
 העם ממצרים תעבדון את האלקים על החר הזה“
 (שמות ג, יב בפרש"י - משמו"ר פ"ג, ד), היז
 לאחרי יציאתם.

41) וגם לא תורה כפי שהיא א' מהמצוות -
 מצות תלמוד תורה, שהיא „כנגד כולם“ (פאה
 ספ"א).

42) ראה פרש"י יתרו כ, יז. הנסמן במכתב
 כ"ה אדר ש.ו. הערה ד"ה נס כו' (סה"ש תנש"א
 ח"ב ע' 886).

43) כולל גם שלאחרי שהורגל בזה נעשה טבע
 שני (ראה תניא ספ"ד. פט"ו).

153) וכמוזו גם בהפרשה שמתחילין לקרוא
 בזמן המנחה - פרשת צו - „אין צו אלא לשון
 זירוז מיד ולדורות“ (פרש"י ר"פ צו).

154) פרש"י ותוס' סוכה מא, סע"א. ועוד.

155) בשלח טו, יז.

156) ועד"ז בנוגע לפעולתם של ישראל (גם)
 בבנין ביהמ"ק השלישי - „מעשה ידינו (בשתי
 ידים) כוננהו“.

157) הושע ו, ב.

158) ראה יל"ש ישעי' בסופו (רמז תקג): „הרי
 שחל ר"ח להיות בשבת . . באים שני פעמים, אחד
 של שבת ואחד של ר"ח“.

159) רמב"ם הל' מעשה הקרבנות פ"ב הי"ד.

160) נוסח ברכת „אשר גאלנו“ בהגש"פ
 (מפסחים שם).

ההעלם וההסתר ד"ים" (שלא יתגלה הכח האלקי שבנבראים, אלא יהי באופן ד"טובעו בים סוף"), ולא עוד אלא שמתהפך לקדושה, ים שלמעלה מיבשה, הגילוי דבחי' עלמא דאתגלייא (יבשה)¹³¹, שלמעלה מעלמא דאתגלייא (יבשה)¹³¹, שעיי"ז נשלם הענין דיציאת מצרים¹³², יציאה מכל המיצרים והגבולים.

ועד"ז בנוגע לענין הצדקה (ענינו של "נדב", נדיבות לב) - "כפר לצדקה"¹³³, מלשון כפרה¹³⁴, שעיי"ז מתבטלים כל הענינים הבלתי-רצויים, ועד שמתהפכים לטוב, ועוד ועיקר - "גדולה צדקה שמקרבת את הגאולה"¹³⁵, ביטול הגלות, ועד להפיכתו לגאולה, שים הגלות שנמשל לים סוער¹³⁶, "נחשול שבים"¹³⁷

(131) ראה תו"א בשלח ט, א ואילך. ובכ"מ.

(132) ראה לקו"ש הכ"ב ע' 34. וש"נ.

(133) פרש"י ב"ב יו"ד, ב (ד"ה א"ל בכי תשא).

(134) ועד לשלימות הכפרה - כמ"ש בפרשתנו (א, ד), "ונרצה לו לכפר עליו", ש"אין זו כפרת נפש, אלא לכפר לפני ה', להיות נתת רוח לקונו" (תניא אגה"פ ב).

(135) ב"ב יו"ד, א. וראה תניא פל"ז (מח, ב).

(136) ראה תו"א ר"פ נת. סה"מ מלוקט ח"א ע' רעג ואילך. וש"נ.

(137) והנהגה מזה (בזמן הגלות) נעשית ע"י התומ"צ (ראה אבות פ"ד מ"א. סוטה כא, א), ובמיוחד ע"י הצדקה (כללות כל המצוות) - כמרומו בכפר לצדקה", ש"כפר" בגימטריא שלש מאות, שרומז על "שלש מאות אמה" אורך התיבה** (נח ו, טו), שעל ידה היתה ההגנה דגח מפני מי המבול.

* ר"ת "אלקינו מלך העולם" (לקו"ש ח"א ע' 10. ועוד), שרומז על המשכת וגילוי האל"ף, אצופו של עולם, שעיי"ז נעשה מ"גולה" "גאולה" (ראה ויקר' ספ"ל ב. לקו"ת בהעלותך לה, ג. ובכ"מ). ** ושאר מדותי, "חמישים" אמה רחבה ושלשים אמה קומתה" - יש לומר, ש"חמישים" רומז על הנו"ן דניסן (נו"ן) ארוכה שמהפכת הנו"ן כפופה, כני"ל הערה 74), ו"שלשים" רומז על ההכנה ד"שלשים יום לפני הפסח" - ענין הגאולה. ועצ"נ.

יא. ויה"ר שהחלטה טובה שקיבל ויקבל כאו"א בשבת ר"ח ניסן להוסיף בכל עניני העבודה, כולל ובמיוחד בעניני חג הפסח (שתי שבתות לפני הפסח), בלימוד הלכות הפסח ונתינת צרכי הפסח לכל הזקוקים, באופן של הנהגה נסית - תמהר ותזרו ותביא תיכף ומיד את השכר דהנהגה הנסית ע"י הקב"ה, החל מהנס העיקרי דגאולה האמיתית והשלימה, שאז יקיימו כל בני"ה הלכות הפסח בשלימותן¹³⁹, החל מהקרבן קרבן פסח ביי"ד בניסן, ואכילתו בליל ט"ו ניסן, באופן ד"כולנו מסובין", שכל בני"ה מסובין (דרך חירות)¹⁴⁰ על שולחנו של אביהם המלך¹⁴¹, מלך מלכי המלכים הקב"ה, בעיר הבירה, ירושלים עיר הקודש, ובהיכל המלך, ביהמ"ק השלישי.

ועוד והוא העיקר - שהגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו באה תיכף ומיד, ביום הש"ק פרשת ויקרא, ר"ח ניסן, שנת ה'תנש"א, ה"י תהא שנת אראנו נפלאות:

יום הש"ק - מעין ודוגמא והכנה ל"יום שכולו שבת ומנוחה לחיי העולמים"¹⁴² (כמ"ש בברכת המזון דסעודות יום השבת),

(138) ישע"י יא, ט. רמב"ם בסיום וחותם ספרו "משנה תורה".

(139) ועפ"ז י"ל שהגאולה אינה בתורת "שכר" על עבודת בני"ה בהכנות לחג הפסח (לימוד ההלכות ונתינת צרכי חג), אלא דבר המוכרח לקיום ציווי הקב"ה בתורה להקריב הפסח.

(140) רמב"ם הל' חמץ ומצה פ"ז ה"ז. שו"ע אדה"ז או"ח סתע"ב ס"ז.

(141) ראה ברכות ג, סע"א.

(142) תמיד בסופה.

וכמודגש בהמשך הפרשיות, בפרשת שמיני, שמיני למילואים הוא ר"ח ניסן (שבו ה"י הענין ד"ויקרא אל משה גו", "כני"ל ס"א) - "ותצא אש מלפני ה' גו" וירא כל העם וירדו גו"¹⁴⁴, השראת וגילוי השכינה¹⁴⁵, ובהמשך לזה שלימות העבודה ד"בני אהרן נדב ואביהוא"¹⁴⁶ באופן דכלות הנפש ("וימותו לפני ה'")¹⁴⁷, ודוגמתו בעבודת כל בני"ה - שנקראים "בני אהרן"¹⁴⁸ להיותם "מתלמידיו של

שלוחי, ושלוחו של אדם כמותו". ועפ"ז יומתק הקשר והשייכות ד"ויקרא אל משה" (דקאי על המצוות) ל"החודש הזה לכם", מצוה ראשונה שנצטוו בה ישראל (ולא תורה שלמעלה מהעולם* כני"ל ס"ה).

(54) שמיני ט, כד.

(55) אחרי ש"ויברכו את העם", אמרו ויהי נועם ה' אלקינו עלינו*, יהי רצון שתשרה שכינה במעשה ידיכם" (שם, כג ובפרש"י).

(56) עליהם נאמר, בקרובי אקדש" (שמיני יו"ד, ג), וכדברי משה לאהרן "הייתי סבור או בי או בך, עכשיו אני רואה שהם (נדב ואביהוא) גדולים ממני וממך" (פרש"י עה"פ).

(57) שם יו"ד, ב. וראה בארוכה אוה"ח ר"פ אחרי.

(58) ועפ"ז יש לבאר (בפנימיות הענינים) השייכות דברכת כהנים לכאו"א מישאל, כמודגש באמירתה ע"י כאו"א מישאל בהתחלת כל יום בסמיכות לברכת התורה - דלכאורה, בשביל קיום מצות תלמוד תורה (לאחרי ברכת התורה) מתאים

אופני העבודה ד"תמידים כסדרם" (שבת, העלי' והשלימות (ויכולו"¹⁴⁸) דימי השבוע) ו"מוספים כהלכתם" (ראש חודש) - שהעבודה באופן של הליכה והוספה (מוספים כהלכתם) נמשכת ופועלת גם בעבודה באופן של סדר תמיד.

והקריאה בספר הא' - "סדר היום" בפרשת ויקרא:

"ויקרא אל משה וידבר ה' אליו מאוהל מועד" - "פי"י¹⁴⁹ ענין קריאה זו היינו הארה והשפעה למשה כדי שעיי"ז יוכל לעלות ולבוא אל אוהל מועד". וענינו בעבודת כאו"א מישאל (שהרי "התורה היא נצחית ושייך בחינות אלו גם עכשיו"¹⁵⁰) - "שיש בכל אדם מבחי' משה . בחי' דעת שהוא הממשיך בחי' יחוד אור א"ס ב"ה למטה שיהא שורה ומתגלה בנפש האדם שיהא בבחי' אוהל מועד, מלשון ונועדתי . . . אותיות ונוודעתי, דהיינו לידע את ה' שהוא חיי החיים ואין עוד מלבדו, ע"ד מ"ש¹⁵¹ ראו עתה כי אני אני הוא, דהגם שמקרא זה נאמר על לעתיד¹⁵², מ"מ, כה זה יש בכל נפש מישאל לקשר מחשבתו בה' בקשר אמין וחזק כמו . . . שרואה בעיני בשר", מעין ודוגמת השלימות דלעתיד לבוא¹⁵³.

(48) בראשית ב, א. וראה אוה"ת עה"פ.

(49) לקו"ת ריש פרשתנו (א, ב ואילך).

(50) לקו"ת שם, ג.

(51) האוינו לב, לט.

(52) כמ"ש לפניו (א, ד) שזהו מ"ש, אני ראשון ואני אחרון". - ולהעיר, שהפסוק "אני ראשון ואני אחרון" (ישע"י מד, ו) הוא בהפטרות פרשת ויקרא.

(53) ובהמשך הענין שם: "וכדי שיבוא ויתגלה בחי' משה שבכל אדם (לבוא לבחי' אוהל מועד) . . . צריך לזה המשכת אתעדל"ע מלמעלה ע"י המצוות . . . להעלות הנפש ולקשרה בה', וזהו ענין ויקרא אל משה, אני הוא הקורא, שהמצוות נק' מצוות המלך . . . היו מכבדין את המצוות שהן

(* ולהעיר מלקו"ת שם, שהצורך בקיום המצוות כדי שיוכל להיות הענין ד"ויקרא אל משה", "אני הוא הקורא אני הוא המדבר", ע"י לימוד התורה, הוא, מחמת הסתר נהי"ב" - בירידתה בעולם דוקא (וראה לקמן הערה 118).

(* סיום וחותם מזמור צ' בתהלים, שהתחלת אמירתו (ע"פ המנהג לומר המזמור המתאים למספר השנים) ביי"א ניסן שנה זו, התחלת שנת התשעים. - ולהעיר, שקביעותו בשנה זו (שר"ח ניסן חל בשבת) ביום השלישי דפ' שמיני, שבשיעור חומש היומי מדובר אודות השראת השכינה בפועל (ותצא אש גו" וירא כל העם גו"י) ע"י התפלה ד"יהיה נועם גו"י.

אהרן (ואמרו חז"ל⁵⁹, "כל המלמד כו' מעלה עליו הכתוב כאילו ילדו") אוהב שלום ורודף שלום אוהב את הבריות ומקרבן לתורה⁶⁰ – שעבודתם היא בתכלית השלימות דכלות הנפש בהיותם נשמות בגופים דוקא⁶¹.

וזהו תוכן ההוספה והחידוש בעבודה באופן דהנהגה נסית⁶² ("החודש" הזה לכם) – שבעבודת כאו"א מישראל נעשה הענין ד"ויקרא" אל משה וידבר ה'

לכאורה יותר אמירת ענין כללי השייך לכל בני בכל זמן, כמו "שמע ישראל", וכיו"ב, משא"כ ברכת כהנים שנתחייבו בה אהרן ובניו (דבר אל אהרן ואל בניו) – כי, כל בני"הם, בני אהרן, ואמירתם, "ברכת כהנים" בכל יום כוללת כל הברכות וההשפעות שבכל היום, החל מהברכה העיקרית ד"ויהי נועם גו", "שתשרה שכינה במעשה ידיכם" – כביום השמיני למילואים, שלאחרי ש"וישא אהרן את ידיו אל העם ויברכם", "ברכת כהנים", יברכך יאר ישא" (שם, כב ובפרש"י), באה הברכה ד"ויברכו את העם", אמרו ויהי נועם גו', יהי רצון שתשרה שכינה במעשה ידיכם".

59) סנהדרין יט, ב. פרש"י במדבר ג, א.

60) אבות פ"א מ"ב.

61) בהתאם להציווי שנאמר מיד לאחרי הכלות הנפש דנדב ואביהוא – "יין ושכר אל תשת" ("שתויי יין נכנסו למקדש"), ואל יבוא בכל עת אל הקודש" ("בקרביתם לפני ה'"), שנאמרו בו ביום – שלא תהי' כלות הנפש באופן דפירוד הנשמה מן הגוף ח"ו (ראה בארוכה לקו"ש חכ"ז ע' 116 ואילך. וש"ג).

62) להעיר שהגימטריא ד"ויקרא" ו"החדש" (חסר וא"ו, כמ"ש בתושב"ט) שוה, מספר ש"ז.

* להעיר שר"ח ניסן הוא "ראשון לברכת כהנים" (שבת פז, ב. במדבר פ"ג, ו).

* ראה לך יד, יד: "ירד גו' שמונה עשר ושלש מאות" ("מנין גימטריא כו" (פרש"י עה"פ) – ד"ל הרמז ש"וירק" עם הכולל הוא "ויקרא" (בגימטריא ש"ז), ו"ויקרא" עם הכולל בגימטריא ש"ח (שמונה עשר ושלש מאות). ושייך גם לפסח ("החדש" –

אליו מאוהל מועד", ועד לשלימות העבודה באופן של כלות הנפש. ועוד ועיקר – שההוספה והחידוש בעבודה באופן דהנהגה נסית נעשה באופן של קביעות ונצחיות, כמ"ש בהמשך הפרשה⁶² "ולא תשבית מלח ברית אלקיך", "ברית כרותה למלח"⁶³, כברית שקיימת לעד ולעולמי עולמים.

ויש לומר, שהקריאה בג' הספרים היא לא רק "חוקה" על העבודה באופן של הנהגה נסית, אלא גם ג' אופנים-דרגות בעבודה דהנהגה נסית: (א) הקריאה דפרשת החודש – כללות הענין דהנהגה

– ואולי י"ל שמספר זה (ש"ז) רומז על ש"ז** עולמות – השכר דקיום התומצ"צ בעולם, שנמשכים ומתגלים בז' ימי בראשית*** – הקשורים עם דרגת התורה השייכת לעולם, כדרשת חז"ל ש"חצבה עמודי" שבעה" קאי על שבעה ספרי תורה ושבעת ימי בראשית (שבת שם. סנהדרין לה, סע"א (הובא בפרש"י משל"ט, א) – ע"ד "מצוה ראשונה כו" (ולא תורה שלמעלה מהעולם, כנ"ל ס"ה).

62* ב, ג.

63) פרש"י עה"פ.

כמ"ש (שם, טו) "ויחלק עליהם לילה", שנחלק הלילה ובחצות הראשון נעשה לו נס וחציו השני נשאר ובא לו לחצות לילה של מצרים" (פרש"י עה"פ).

ואולי י"ל, שהנסים ("החדש") בשייכות לביטול ושלילת ה"לעו"ז (בחצות הראשון – "וירדו עד דן גו' עד חובה", "נ"ש עבודת כוכבים" (שם ובפרש"י), ובחצות השני – "ועברתי בארץ מצרים בלילה הזה גו' ובכל אלה מצרים אנשה שפטים" (בפרשת החודש – בא יב, יב) הם באופן ד"ויקרא", איתיות "ויקרא" – לא באופן ד"ויקרא", "לשון חיבה", אלא באופן ד"ויקרא", "לשון עראי" (פרש"י ר"פ ויקרא).

** "יקרא" ד"ויקרא" – בגימטריא ש" (ראה לקו"ש נשא כג, ג).

*** שנחלקים לששת ימי המעשה ויום השבת (ראה תוד"ה חצבה סנהדרין שם) – ו' וא' שבתית (ויקרא"א).

שווה העבודה ד"בכל מאדך"¹²⁴, למעלה ממדידה והגבלה, הנהגה נסית.

וענין זה מודגש במיוחד בנתינת הצדקה באופן שלמעלה ממדידה והגבלה, כדרשת חז"ל¹²⁵, "בכל מאדך, בכל ממונך" – כמרומו בשם, "נחשון בן עמינדב", מלשון נדיבות, "נדבה רוחו"¹²⁶, "ידבנו לבו"¹²⁷, "כל נדיב לבו יביאה"¹²⁸ (שהנדיבות נמשכת ובאה במעשה בפועל), ועד לנדיבות שאין למעלה ממנה (שהרי אם יש נדיבות למעלה ממנה, אינה נדיבות בשלימותה), למעלה ממדידה והגבלה – באופן של הנהגה נסית.

[ולהעיר גם משלימות העבודה בר"ח ניסן (הנהגה נסית) אצל "נדב" ואביהוא" כנ"ל ס"ו]. ויש לומר (בהפירוש ד"נדב ואביהוא" בעבודת כאו"א מישראל), ש"הוא" ד"אביהוא" קאי על "נדב" שלפניו, היינו, ש"נדב" (ענין הנדיבות) הוא ה"אב" ("אבי") שממנו באים כל עניני העבודה באופן של הנהגה נסית].

ויש להוסיף, שהנהגה נסית ד"המקריב ביום הראשון". נחשון בן עמינדב למטה יהודה" היא גם בביטול והפיכת הענינים הבלתי-רצויים¹³⁰ – שע"י המסירת-נפש "שירד תחילה לנחשול שבים", נתבטל ה"נחשול שבים", ועד שנקרע הים, היינו, שנתבטל

כל המצוות¹¹⁵, ו"בכל תלמוד ירושלמי היא נקראת בשם מצוה סתם מפני שהיא עיקר המצוות מעשיות ועולה על כולנה"¹¹⁶ – ע"ד ובדוגמת, "החודש הזה לכם", "מצוה ראשונה (גם מלשון "ראש", שכולל כל האברים, מצוות, "אברין דמלכא"¹¹⁷) שנצטוו בה ישראל", ולא עוד אלא שעל ידה ניתוסף גם בלימוד התורה¹¹⁸ (ובפרט לימוד שהזמ"ג – הלכות הפסח), כיון שע"י הצדקה נעשים מוחו ולבו זכים אלף פעמים ככה¹¹⁹.

י. ויש לומר, שההוספה בכללות העבודה באופן של הנהגה נסית בר"ח ניסן קשורה גם עם הנשיא שהקריב בו ביום – "ויהי המקריב ביום הראשון את קרבנו נחשון בן עמינדב למטה יהודה"¹²⁰:

הטעם שבקרבנו של נחשון נאמר "למטה יהודה", ולא "נשיא (לבני) יהודה", כבשאר השבטים, הוא, כדי להדגיש שהקריב ראשון לא רק בגלל היותו נשיא דשבט יהודה, אלא מפני מעלת עצמו¹²¹, כמודגש בשמו – "למה נקרא שמו נחשון, על שם שירד תחילה לנחשול שבים"¹²², מעלת המסירת-נפש¹²³,

115) ב"ב, ט, א. ירושלמי פאה פ"א ה"א.

116) תניא פל"ז (מה, ב).

117) ראה תקו"ז ת"ל (עד, סע"א). הובא בתניא פ"ד. רפכ"ג. ועוד.

118) וע"ד מ"ש (ישעי' סג, א) "אני מדבר בצדקה", ש"ע"י צדקה וגמ"ח שהאדם עושה נמשך להיות בעסק תורתו בחי' אני מדבר", שזהו"ע ד"ויקרא אל משה", "אני הוא הקורא אני הוא המדבר" (לקו"ת פרשתנו ב, ב).

119) תו"א בראשית א, ב. וראה אוה"ת בראשית (כרך ו) תרכו, ב.

120) נשא ז, יב.

121) ראה אוה"ת עה"פ.

122) במדבר פ"ג, ז.

123) ושייך גם למטה יהודה – ענין ההודאה והביטול.

130) ראה לעיל ס"ז.

124) ואתחנן ו, ה.

125) ברכות רפ"ט. ספרי ופרש"י עה"פ.

126) ויקהל לה, כא. וראה רמב"ם סוף הל' שמיטה ויובל.

127) תרומה כה, ב.

128) ויקהל לה, ה.

129) להעיר ש"נפשו (של נדב) היתה משרש

זקנו, עמינדב אבי אלישבע אמו, ולקח ממנו שלשה אותיותיו האחרונות, והם נדב" (שער הגלגולים הקדמה לג).

שבתות" באופן נעלה יותר¹⁰⁴ מהתחלת הלימוד שלושים יום לפני החג, ע"ד ובדוגמת ההוספה הדנהגה נסית בר"ח ניסן לגבי הנהגה טבעית שלפנ"י¹⁰⁵.

ט. וכשם שהדברים אמורים בנוגע ללימוד הלכות הפסח, כן הוא גם בנוגע לנתינת חטים לפסח וכל צרכי הפסח להנצרכים¹⁰⁶ - שהתחלת ההתעסקות בנתינת צרכי החג היא שלושים יום לפני החג, ו"שתי שבתות" לפני החג (מר"ח ניסן) צריכים להוסיף בזה עוד יותר, ובהתאם להנתינת כח דר"ח ניסן - באופן של הנהגה נסית, יותר מטבעו ורגילותו.

ובפרטיות יותר:

גם לאחרי ההתעסקות משך זמן בנתינת צרכי החג, צריך כאו"א לחזור ולהתבונן ולעשות חשבון-צדק האם נתינת צרכי החג היתה באופן המתאים, "כדבעי ל'י' למהוי"¹⁰⁷, או שיש מקום וצורך להוסיף בזה עוד יותר.

ונוסף לזה, גם לאחרי נתינת צרכי החג "כדבעי ל'י' למהוי", מעשר, ועד לחומש (מצוה מן המובחרות¹⁰⁸) - צריך לעשות חשבון שלפני-ערך ההוספה בברכתו של הקב"ה בימים שבינתיים, גדל גם הסכום דמעשר או חומש, ובמילא, צריך להוסיף יותר בנתינת צרכי החג. ויתירה מזה: ע"פ מארזיל¹⁰⁹, "עשר בשביל שתתעשר" -

104 "מזהיר על הפסח" - גם מלשון זוהר ואור.

105 כולל גם בפורים - ש"מפורים ואילך ידרשו הלכות פסח" (שו"ע אדה"ז שם) - שאפילו הנוס שבו מלוּבש בטבע.

106 שו"ע אדה"ז שם ס"ה.

107 ראה כתובות סו, רע"א.

108 רמב"ם הל' מתנות עניים פ"ז ה"ה.

טושי"ע י"ד ר"ס רמט.

109 שבת קיט, א. וש"נ.

יכול וצריך להוסיף בנתינת צרכי החג (נוסף על המעשר והחומש) עוד לפני ההוספה בברכתו של הקב"ה, וככל שירבה להוסיף בנתינת צרכי החג, תגדל יותר ברכתו של הקב"ה בעשירות מופלגה (כמדובר בארוכה לפנ"י¹¹⁰).

וכל זה - גם בימים שלפנ"ו ר"ח ניסן; ועאכו"כ מר"ח ניסן¹¹¹, שאז נעשה החידוש בעבודה באופן של הנהגה נסית - צריך להוסיף בנתינת צרכי החג יותר מטבעו ורגילותו¹¹² (כולל גם טבע ורגילות דקדושה)¹¹³, כלומר, ליתן יותר ממעשר ויותר מחומש, ועד - בלי גבול¹¹⁴.

ויש להוסיף, שע"פ האמור לעיל (ס"ה) שב"החודש הזה לכם" מודגשת, מצוה ראשונה שנצטוו בה ישראל, "הז קשור במיוחד עם מצות הצדקה (נתינת צרכי החג להזקיקים), ש"שקולה כנגד (וכוללת)

110 שיחת יום ג', כ"ו אדר - למשתתפים בקרן לטובת, מחנה ישראל".

111 ובהדגשה יתירה בר"ח ניסן שחל בשבת, החיבור דשבת ור"ח, חמה ולבנה (כנ"ל ס"ז) - שנוסף לכך שעבודת כאו"א מישאל היא בבחינת מקבל, "לבנה", מודגשת גם עבודתו בבחינת משפיע, "חמה", ובנדודי, ע"י השתדלותו בנתינת צרכי החג.

112 והוספה זו היא בב' הקוין שבכללות העבודה: קיום מצות הצדקה - עשה טוב, והאתכפיא לשנות טבעו ורגילותו - (ע"ד) סור מרע (וראה הערה הבאה).

113 ועד שגם יד שמאל (גבורה וצמצום), יד כהה (כמ"ש בתפילין "ידכה" בכ"ף כפופה), ונתנת צדקה באופן של הרחבה, כמו יד ימין ("ידך" בכ"ף פשוטה, שמורה על גודל ההמשכה והשפעה למטה, שמהפכת הכ"ף כפופה*).

114 ראה תניא אגה"ת פ"ג (צג, א). אגה"ק סוסי (קטו, סע"ב ואילך). נת' בארוכה בלקו"ש חכ"ז ע' 217 ואילך.

* ע"ד הפיכת הנו"ן כפופה ע"י הנו"ן פשוטה שב"ניסן", כנ"ל הערה 74.

ז. ויש להוסיף, שה"חוקה" בעבודה באופן של הנהגה נסית בהוצאת שלשה ספרי תורה בשבת ר"ח ניסן, היא, גם בנוגע לביטול ושליטת הענינים הבלתי-רצויים [כמרומז באמירת, "ויהי בנסוע הארון גו' ויפוצו אויבך גו'" בהוצאת ספר תורה, ועאכו"כ ג' ספרי תורה (כנ"ל ס"ג)] - שמתהפכים לטוב, אתהפכא חשוכא לנהורא.

וענין זה מרומז בהקריאה בכל השלשה ספרים, וגם (בסיומם וחותמם) בהפטורה:

בהקריאה דפרשת החודש, "החודש הזה לכם ראש חדשים" (ראש חודש של גאולה) - שב"שמות החדשים שעלו עמהם מבבל⁷⁰ נקרא בשם "ניסן", שיש בו ב' נוי"ן, שרומז על "נסי נסים"⁷¹, ויש לומר, שרומז גם על הפיכת הנפילה (ר"ת נו"ן)⁷² דגלות (כמ"ש⁷³ "נפלה גו'")

באלול", נקבע כ"ט אלול לזמן מעשר בהמה בגלל שייכותו לר"ה למעשר בהמה (משא"כ שאר הזמנים דמעשר בהמה, הן לדעת ר"א ור"ש והן לשאר הדעות, שנקבעו בגלל טעמים אחרים (ראה בכורות נו, ב ואילך)), ונמצא, שהתחלת השנה (אחד בתשרי) הוא ראש השנה, וגם סיום השנה (כ"ט באלול) שייך לר"ה, ועי"ז נעשה מעמד ומצב ד"ראש" (נשיאות) בכל השנה כולה.

70 ירושלמי ר"ה פ"א ה"ב. ועוד. - ולהעיר שגם בזה מרומז הענין דאתהפכא חשוכא לנהורא, שמבבל (גלות) עלו עמהם שמות החדשים (החל משמו של ראש חדשים, חודש של גאולה).

71 ראה לעיל הערה 34.

72 להעיר, שה"ספר (תורה) . . בפני עצמו" ד"ויהי בנסוע* הארון" (כנ"ל ס"ג) נעשה ע"י "סימניות מלמעלה ולמטה" שהם "כמין נו"ן הפוכו", כ"י הנו"ן . . מורה על הנפילה, וע"כ הם הפוכים שיתהפך הנפילה לטוב" (תדא"ג מהרש"א שבת שם). וראה הערה 74.

73 עמוס ה, ב.

* להעיר שבתבת, בנסוע" יש אותיות "נס" (ראה שו"ת להערה 74).

נסית, (ב) הקריאה דשבת ר"ח - הפעולה דהנהגה נסית (ר"ח) על הנהגה הרגילה (שבת), (ג) הקריאה דפרשת ויקרא - שהנהגה נסית נעשית דבר רגיל וקבוע באופן נצחי.

וענין זה מרומז גם בהפטורה (סיום וחותם הקריאה בכל השלשה ספרים) - שבהתחלתה וסיומה⁶⁴ מדובר אודות הקשר והשייכות דהנשיא עם כל בני"י, ויש לומר הרמז בזה, שעבודת כל בני"י היא באופן של "נשיאות"⁶⁵, למעלה מסדר העבודה ע"ד הרגיל, באופן של הנהגה נסית. ולא עוד אלא שהעבודה באופן של "נשיאות" נמשכת ופועלת גם בעבודה ע"ד הרגיל, ועד שנעשית באופן של קביעות ונצחיות⁶⁶ - "חקות עולם תמיד"⁶⁷, "עולת"⁶⁸ תמיד⁶⁹.

64 ראה שוה"ג הבי' להערה 13.

65 להעיר ש"נוהגין מר"ח (ניסן) ואילך לקרות פרשת הנשיא שהקריב בו ביום" (שו"ע אדה"ז א"ח סתכ"ט ס"ו), וע"פ מארזיל (מנחות בסופה), "כל העוסק בתורת כו' מעלה עליו הכתוב כאילו הקריב כו'", מובן, שמר"ח ניסן ואילך מקריב כאו"א מישאל קרבן הנשיא.

66 וי"ל גם באופן של "חוקה" - כיון שענין הנשיאות בהפטורה דפרשת החודש (הפרשה הרביעית מד' הפרשיות) הוא גם בהמשך להענין ד"כי תשא את ראש בני ישראל" בפרשת שקלים (הפרשה הראשונה דד' הפרשיות), ובפרשת תשא (כשקורין אותה ב"סדר היום"), שע"ז ישנו ענין הנשיאות ג"פ.

67 "חוקאל מו, יד.

68 שם, טו.

69 ויש לומר, שהמעמד ומצב של נשיאות באופן תמידי מרומז גם ב"ארבעה ראשי שנים", "ראש" (שהוא באופן של "נשיאות" לגבי כל הגוף) בזמן - כי, לדעת ר' אלעזר ור' שמעון שא' הזמנים דמעשר בהמה הוא כ"ט אלול, "אמרו בכ"ט באלול ולא אמרו באחד בתשרי (אף שס"ל שאחד בתשרי ר"ה למעשר בהמה) מפני שהוא יו"ט ואי אפשר לעשר ביו"ט לפיכך הקדימוהו בכ"ט

ל, נסי נסים⁷⁴ דגאולה⁷⁵.

ולהעיר, סיוס וחותם פרשת החודש בפסוק⁷⁶, „בכל מושבותיכם תאכלו מצות“, שבוה מרומז הביטול והשליה בתכלית דכל הענינים הבלתי-רצויים שמצד היצה"ר שנקרא „חמץ“⁷⁷, עד ש„בכל מושבותיכם“ (לא רק בירושלים⁷⁸, שלימות היראה⁷⁹) לא נשאר אלא „מצות“, כמו⁸⁰, „את רוח הטומאה (יצה"ר)⁸¹ אעביר מן הארץ“⁸².

(74 ויומתק יותר ש„ניסן“ מתחיל בנו"ן כפופה ומסיים בנו"ן פשוטה - ע"ד המבואר בשל"ה (מס' תענית רו, א"ב) בענין י"א פסוקים שמתחילים בנו"ן כפופה ומסיימים בנו"ן פשוטה, שנו"ן כפופה הו"ע הנפילה, ונו"ן פשוטה הו"ע הקימה (ע"ד מ"ש סומך נופלים*), ע"י נו"ן שערי בינה (וראה ספר הליקוטס (דא"ח להצ"צ) ערך אותיות ע' תתנו-נט). ויש לומר, שב' הנוני"ן (כפופה ופשוטה, כב, „ניסן“) כ"א פסוקים, רומז לבחי' „אחד נערש“ שלמעלה מעשר ספירות, „אנת הוא חד ולא בחושבן“ (ראה בארוכה סה"ש תשמ"ט ח"א ע' 389. ושו"נ), שעל ידו נעשית ההפיכה הנפילה (גלות) לקימה (גאולה).

(75 להעיר ממאז"ל (יל"ש ר"פ לך לך - מפדר"א פמ"ח), „חמש אותיות נכפלו (ובניהם) נו"ן, כפופה ופשוטה) וכולן לשון גאולה“ (ראה ספר הליקוטס שם ע' תתנה).

(76 בא יב, כ.

(77 ראה ברכות יז, א ובפרש"י. ר"ה ג, סע"ב ובפרש"י. לקו"ת צו יג, ג. ובכ"מ.

(78 שמוה למדו „פרט למעשר שני וחלות תודה“ שאינם ראויים לאכל בכל מושבותיכם, אלא בירושלים (מכילתא ופרש"י עה"פ).

(79 לקו"ת פ' ראה כט, ד. ובכ"מ.

(80 זכרי' יג, ב.

(81 פרש"י עה"פ.

(82 ולהעיר מ, סדר קרבן פסח) שאומרים במקום הקרבת הפסח שדיניו נתבארו בפרשת

(* להעיר ש, נס הוא ב' אותיות נ' ט', נ' מורה על נפילה וס' מורה על סמיכה ועוד מהנפילה) (לקוטי לוי"צ לזח"א ע' קפא. וראה תורת מנחם - תפארת לוי"צ בראשית אות טו).

ר' שמעון בן גמליאל אומר שתי שבתות⁹⁸.

ובהקדמה:

אף שההלכה היא ש„שואלין ודורשין בהלכות הפסח קודם הפסח שלושים יום“⁹⁹, דלא כדעת רשב"ג, מ"מ, נוסף לכך שבנוגע לכל הפלוגות אמרו חז"ל ש„אלו ואלו דברי אלקים חיים“¹⁰⁰ (גם הדעה שאין הלכה כמותה), ובפרט בנוגע לעבודה הרוחנית בנפש האדם שיכולים וצריכים ללמוד ולקיים ההוראה גם מהדעות שבמעשה בפועל אין הלכה כמותם¹⁰¹, יש לומר שבנדו"ד יכולים לקיים ב' הדעות גם במעשה בפועל.

ובפשטות - שהתחלת הלימוד בהלכות החג היא שלושים יום לפני החג, וכשמתקרב יתר לחג, „שתי שבתות“ לפני החג, צריכים להוסיף בלימוד הלכות החג באופן נעלה יותר, הן בכמות הזמן והן באיכות הלימוד.

ויש לומר הביאור בזה ע"פ המבואר בהמשך דברי הגמרא⁹⁸, „טעמא דרשב"ג . . משה רבינו עומד בראש החודש ומוזהיר על הפסח, שנאמר החודש הזה לכם ראש חדשים“¹⁰² - שבוה מרומז שהענין ד„החודש הזה לכם ראש חדשים“ (הנהגה נסית) מהוה נתינת כח להוספה בלימוד הלכות הפסח¹⁰³ מר"ח ניסן („שתי

וכן בהפטורה דפרשת החודש (סיום וחותם הקריאה בכל השלשה ספרים) - שנוסף לכך שבאה לאחרי ההפטורה דפרשת פרה (אף שפרשת החודש, ר"ח ניסן, קודמת לשריפת הפרה (בשני בניסן)) כדי „להזהיר את ישראל לטהר שיעשו פסחיהן בטהרה“⁹¹, מדובר בהפטורה עצמה אודות ענין הכפרה, „הוא (הנשיא) יעשה את החטאת גוי לכפר בעד בית ישראל“⁹², „וחטאת את המקדש . . וכפרתם את הבית“⁹³.

ולאחרי ההפטורה דפרשת החודש מוסיפים (בשבת ר"ח ניסן) פסוק (ראשון ו)אחרון מהפטורת שבת ר"ח, הפסוק האחרון בספר ישעי', שבו מדובר בענין בלתי-רצוי (והיו דראון לכל בשר), אלא שלהיותו סיום וחותם („הכל הולך אחר החיתום“⁹⁴) ספר ישעי' (מלשון ישועה⁹⁵) ש„כולי נחמתא“⁹⁶, עכצ"ל, שרומז על השלימות דאתהפכא חשוכא לנהורא, ומודגש בגילוי בהסיום בדבר טוב הנראה והנגלה ע"י שחוזרים וכופלים הפסוק שלפניו⁹⁷, „והי' מידי חודש בחדשו ומידי שבת בשבתו יבוא כל בשר להשתחוות לפני אמר ה'“.

ח. ע"פ האמור לעיל שבהוצאת ג' ספרי תורה בשבת ר"ח ניסן נעשית „חזקה“ על כללות העבודה באופן של הנהגה נסית (למעלה מהטבע והרגילות) - יש לבאר ב' הדעות בלימוד הלכות הפסח קודם הפסח, „שואלין ודורשין בהלכות הפסח קודם הפסח שלושים יום,

(91 פרש"י מגילה כט, א (ד"ה פרה אדומה).

(92 יחזקאל מה, יז.

(93 שם, יח, כ.

(94 ברכות יב, א.

(95 פרש"י ומצו"ד ישעי' מט, א. וח"ב קעט,

סע"ב.

(96 ב"ב יד, ב.

(97 ראה פרש"י סוף איכה.

(98 פסחים ו, סע"א ואילך. ושו"נ.

(99 טושו"ע ואדה"ז או"ח ר"ס תכט.

(100 עירובין יג, ב. ושו"נ.

(101 ראה (לדוגמא) לקו"ת נצבים מה, סע"א (בענין שופר יעל פשוט). לקוטי לוי"צ אג"ק ע' שה (בענין שמניית שבשמינית). ועוד.

(102 ולהעיר, שענין זה מודגש ביותר בקריאת פרשת החודש בשבת שבו חל ר"ח ניסן.

(103 והוספה זו היא בב' הקוין שבכללות העבודה: לידע את המעשה אשר יעשו - „עשה טוב“, ואלה אשר לא תעשינה - „סור מרע“.